

Hyllievångsparken

En analys av ekologiska & sociala värden i en urban skog

Elise Vougt & Maja Andreassen

Examensarbete/Självständigt arbete • 15 hp
Sveriges lantbruksuniversitet, SLU
Fakulteten för naturresurser och jordbruksvetenskap
Landskapsarkitektprogrammet - Uppsala
Uppsala 2026

Hyllievångsparken. En analys av ekologiska och sociala värden i en urban skog

Hyllievångsparken. An analysis of ecological and social values in an urban forest

Elise Vougt & Maja Andreasen

Handledare: Daniel Valentini, SLU, institutionen för stad och land
Examinator: Mattias Qviström, SLU, institutionen för stad och land

Omfattning: 15 hp
Nivå och fördjupning: Grundnivå, G2E
Kurstitel: Självständigt arbete i landskapsarkitektur
Kurskod: EX0861
Program/utbildning: Landskapsarkitektprogrammet - Uppsala
Kursansvarig inst.: Institutionen för stad och land
Utgivningsort: Uppsala
Utgivningsår: 2026
Omslagsbild: Visionsbild för Framtidsskogen med utsikt över Skjularpaviljongen, Illustration: Plot Studio.
Upphovsrätt: Alla bilder används med upphovspersonens tillstånd.
Elektronisk publicering: <https://stud.epsilon.slu.se>

Nyckelord: urban skog, ekologiska värden, sociala värden, ekosystemtjänster

Sveriges lantbruksuniversitet

Fakulteten för naturresurser och jordbruksvetenskap

Institutionen för stad och land

Avdelningen för landskapsarkitektur

Sammanfattning

Urbana skogar är viktiga för en hållbar stadsutveckling eftersom de bland annat kan bidra till att mildra klimatförändringarna och öka folkhälsan genom att gynna både psykisk och fysisk hälsa. Det kan dock uppstå konflikter mellan sociala och ekologiska värden vid gestaltning av urban skog och därför krävs multifunktionella lösningar som gynnar samspelet mellan värdena. Syftet med arbetet är att kritiskt undersöka hur ekologiska och sociala värden uttrycks i planeringsdokument för gestaltad urban skog, både i text och i visuellt material. Arbetet avser även undersöka hur skogens utveckling hanteras i dessa dokument, för att belysa hur värden formuleras i tidiga gestaltningsskeden och hur deras utveckling över tid beskrivs. Detta för att få en förståelse för hur olika värden skapas och påverkar varandra i utformningen av urban skog samt hur multifunktionella lösningar kan främjas. Arbetet är en dokumentstudie som fokuserar på Hyllievångsparken i Malmö, vilket är ett exempel på en park där urban skogsmiljö gestaltats med hänsyn till ekologiska och sociala värden. För att identifiera ekologiska respektive sociala värden i planeringsdokumenten används Naturvårdsverkets ekosystemtjänstförteckning (2017) och Ryan & Simsons (2002) artikel om *Neighbourwoods*. För att undersöka samspelet mellan de olika värdena används Thompsons (2000) värdeteori. Resultatet visar att aspekter från de båda ramverken finns representerade i planeringsdokumenten, men att det finns brister i hur tidsperspektivet framställs. Det visar även att de sociala och ekologiska värdena samspelar mestadels men en målkonflikt kunde även identifieras. Arbetet har resulterat i två slutsatser där den första är att tidsperspektivet är av stor vikt för gestaltning av urban skog. Den andra slutsatsen är att de använda ramverk inte fångat alla relevanta värden som kunde identifieras i dokumenten, vilket visar på behovet av ett bättre ramverk för denna typ av studie.

Nyckelord: urban skog, ekologiska värden, sociala värden, ekosystemtjänster

Abstract

Urban forests are a crucial part of sustainable urban development, promoting climate change mitigation and improving the mental and physical health of its users. However, conflicts between social and ecological values can arise in the design of urban forests, necessitating multifunctional solutions in order to promote ecological and social values. This thesis seeks to deepen the understanding of how social and ecological values are created and interact in urban forests, and to facilitate the creation of multifunctional solutions, by critically examining two aspects of social and ecological values within planning documents for urban forests. The first aspect entails how social and ecological values are articulated in these documents, whereas the second aspect examines how temporal changes in these values, as the urban forest matures, are taken into account. This investigation is conducted through a document study, focusing on Hyllievångsparken in Malmö, a park where ecological and social values have been integrated into the design of the urban forest. To examine the ecological and social values in the planning documents for Hyllievångsparken, this study draws on Naturvårdsverket's (2017) classification of Swedish ecosystem services and Ryan and Simson's (2002) article *Neighbourwoods*. Thompson's (2000) framework is employed to analyse the interplay between these values. The document study confirms that aspects of both frameworks are represented in the planning documents, but that there are shortcomings in how the temporal dimension of the values are addressed. The findings further suggest that social and ecological values are generally in harmony, with only one conflict identified in the planning documents. Taken together, these findings lead to two main conclusions.

The first conclusion is that the temporal dimension is of great importance in the design of urban forests. The second conclusion is that the frameworks used did not capture all relevant value found in the documents, indicating the need for a more suitable framework for this type of study.

Keywords: Urban forest, ecological values, social values, ecosystem services

Förord

Den här dokumentstudien är ett kandidatarbete som genomförts på landskapsarkitektsprogrammet vid Sveriges Lantbruksuniversitet, Ultuna. Arbetet är skrivet av Elise Vougt och Maja Andreasen. Arbetet har till största del skett i ett samarbete där båda författarna har skrivit och redigerat samtliga delar. Även arbetets disposition har bestämts i samförstånd. Litteratursökning har utförts enskilt, men alla texter som uppfyllde våra kriterier har sammanställts i ett gemensamt dokument för att båda skulle ha tillgång till samma material. Även djupgående läsning av planeringsdokument har gjorts individuellt. Analysen har sammanställts i ett gemensamt dokument och innehållet har diskuterats gemensamt. Vougt har haft ansvar för referenslistan och redigering av illustrationer där norrpil eller skalstock saknats. Andreasen har ansvarat för formalia och haft mejlkontakt med Malmö stad och Plot Studio.

Alla illustrationer är lånade från Hyllievångsparkens gestaltningsprogram och målbildsplan som är beställda av Malmö stad, men det är Plot studio som skapat materialet. Vi har fått skriftligt godkännande från delprojektledare Eva Delshammar att använda materialet i vårt arbete.

Vi vill tacka vår handledare Daniel Valentini som har väglett oss genom arbetet och hjälpt oss komma på rätt spår. Vi vill även tacka våra medstudenter i vår handledningsgrupp som följt med under arbetets gång och gett värdefull kritik som hjälpt oss förbättra vårt arbete.

Ett stort tack riktas även till Eva Delshammar från Malmö stad och Emma B. Jones från Plot Studio som gett oss tillgång till internt material och tagit sig tid att besvara våra frågor.

Tabellförteckning	7
Figurförteckning	8
AI-upplysning	9
1. Inledning	10
1.1 Definition av urban skog	12
1.2 Ekosystemtjänster.....	12
1.3 Skogens sociala värden.....	13
1.4 Samspel och konflikter i skogens värden	14
2. Syfte och frågeställningar	15
3. Teoretisk bakgrund	16
3.1 Avgränsningar av ramverk	16
3.2 Naturvårdsverkets svenska ekosystemtjänstförteckning.....	16
3.3 Neighbourwoods	18
3.4 Thompsons värdeteori	19
4. Bakgrund till analysen	20
4.1 Hyllievångsparken.....	20
4.2 Framtidsskogen som urban skog.....	22
5. Metod	25
5.1 Val av plats.....	25
5.2 Val av dokument	25
5.3 Litteraturoversikt.....	26
5.4 Analysmetod	26
6. Analys	28
6.1 Ekologiska värden i Hyllievångsparken	28
6.1.1 Stormskydd & visuell avskärmning	28
6.1.2 Pollinering	30
6.1.3 Nedbrytning/ fixering och dess effekt på markens kvalitet	31
6.1.4 Reglering av temperatur och luftfuktighet.....	32
6.2 Sociala värden i Hyllievångsparken	33
6.2.1 Lokalisering & tillgänglighet	33
6.2.2 Storlek, form & struktur	34
6.2.3 Växternas storlek & artsammansättning	37
6.3 Samspelet utifrån Thompsons värdeteori	38
6.3.1 Samspel	38
6.3.2 Potentiell konflikt.....	40
6.4 Tidsperspektivet.....	41
6.5 Värden som faller utanför ramverken	41
7. Diskussion	43

7.1	Ekosystemtjänster som ekologiskt ramverk.....	43
7.2	Neighbourwoods som socialt ramverk.....	43
7.3	Thompsons värdeteori som övergripande ramverk	44
7.4	Metodval.....	44
7.5	Materialval.....	45
8.	Resultat och slutsats	46
8.1	Ekologiska värden.....	46
8.2	Sociala värden	47
8.3	Samspel och konflikt	47
8.4	Slutsats	48
8.5	Frågor för framtida forskning.....	48
	Referenser.....	50
	Bilaga 1: AI-genererat innehåll	54

Tabellförteckning

Tabell 1. Ett urval av identifierade begrepp från gestaltningsprogrammet (Malmö stad 2019) och målbildsplanen (Malmö stad 2023) för Hyllievångsparken. Gjord av Andreasen & Vougt (2026).	27
---	----

Figurförteckning

Figur 1. Karta över Hyllievångsparken med omgivande bebyggelse. Illustration av Vougt 2026. Karta © Lantmäteriet.....	11
Figur 2. Det vinnande gestaltungsförslaget för Hyllievångsparken. Illustration av Plot Studio, publicerad i Hyllievångsparken – gestaltungsprogram (Malmö stad 2019). Bearbetad av Andreasen (2026). Används med upphovspersonernas tillstånd.....	21
Figur 3. Illustrationsplan av Framtidsskogens åtta karaktärsområden. Illustration av Vougt (2026), delvis baserad på underlag från Plot Studio, publicerad i Hyllievångsparken – gestaltungsprogram (Malmö stad 2019). Används med upphovspersonernas tillstånd.	23
Figur 4. Sektion som visar målbilden för Framtidsskogens succession. Illustrationen visar hur skiktningen kommer se ut vid etablering och 15 år samt 30 år senare. Illustration av Plot Studio, publicerad i Hyllievångsparken – gestaltungsprogram (Malmö stad 2019). Används med upphovspersonernas tillstånd.....	29
Figur 5. Målbild för brynets skiktning 30 år efter plantering. Brynet blir gradvis högre från Hyllie boulevard mot Framtidsskogens inre delar. Illustration av Plot Studio, publicerad i Hyllievångsparken – gestaltungsprogram (Malmö stad 2019). Används med upphovspersonernas tillstånd.	30
Figur 6. Sektion som visar målbilden för hundrastplatsens skiktning 30 år efter plantering. Illustration av Plot Studio, publicerad i Hyllievångsparken – gestaltungsprogram (Malmö stad 2019). Används med upphovspersonernas tillstånd.....	34
Figur 7. Sektion av målbilden för Glansskogens skiktning 30 år efter plantering. Glansskogen har vegetation i alla skikt och är därför inte genomsiktig. Illustration av Plot Studio, publicerad i Hyllievångsparken – gestaltungsprogram (Malmö stad 2019). Används med upphovspersonernas tillstånd.....	36
Figur 8. Sektion som visar målbilden för Björkentréns skiktning 30 år efter plantering. Björkentréns saknar mellansikt för att skapa genomsiktighet. Illustration av Plot Studio, publicerad i Hyllievångsparken – gestaltungsprogram (Malmö stad 2019). Används med upphovspersonernas tillstånd.....	37

AI-upplysning

Användning av AI har förekommit i detta arbete. Vougt, har inte använt AI medan Andreasen har använt Microsoft Copilot [<https://copilot.microsoft.com>] för egen förståelse och som stöd i skrivprocessen. Nedan redovisas hur jag, Maja Andreasen, gick till väga.

För egen förståelse av uppsatsmall

Jag skrev in prompten: “Jag förstår inte vad som menas med text efter blankrad ”. Jag använde resultatet för att förstå skillnaden på textformaten “text efter rubrik” och “text efter blankrad” som fanns i uppsatsmallen. Se “Utskrift 1: För egen förståelse av uppsatsmall” i “Bilaga 1: AI-genererat innehåll

Microsoft (2026) *Copilot* [Smart Mode] <https://copilot.microsoft.com> [2026-03-06]

För egen förståelse av referenshantering

Jag skrev följande prompt: “hur gör man med en källa om den har 16 medförfattare? Ska jag skriva allas namn i referenslistan?”. Jag skulle lägga in en källa i referenslistan och trots att jag läst instruktionerna om referenslista enligt SLU Harvard blev osäker om alla författare skulle finnas med i referenslistan. Därför ville jag försäkra mig att jag gjorde rätt. Se “Utskrift 2: För egen förståelse av referenshantering” i “Bilaga 1: AI-genererat innehåll”.

Microsoft (2026) *Copilot* [Smart Mode] <https://copilot.microsoft.com> [2026-02-20]

Stöd i skrivprocessen

Jag skrev in prompten: “hur kan man översätta timber, fiber and fuel?” då jag ville återge information jag hittat i en källa, men var osäker på hur dessa skulle översättas korrekt till svenska i detta specifika sammanhang.

Microsoft (2026) *Copilot* [Smart Mode] <https://copilot.microsoft.com> [2026-02-13]

1. Inledning

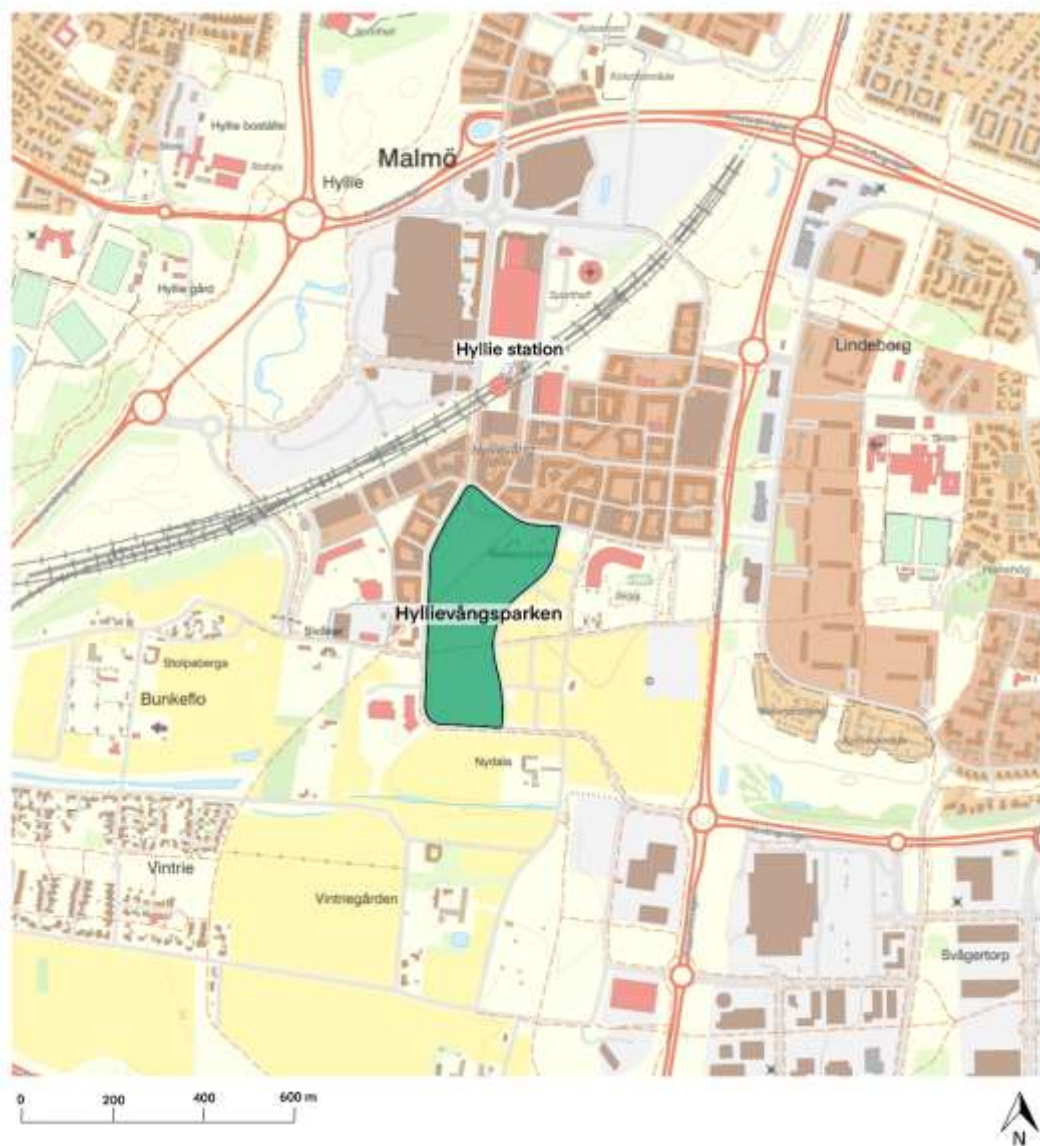
Urbana skogar spelar en allt större roll i arbetet mot en hållbar stadsutveckling (Forest Information System for Europe u.å.) eftersom de bland annat bidrar till att nå FN:s globala mål, exempelvis mål 11 *Hållbara städer* och mål 15 *Ekosystem och biologisk mångfald* (FN-förbundet u.å.). Samtidigt betonar Naturvårdsverket (2020) att landskapsplanering i skogsmiljöer är nödvändigt för att uppnå nationella och internationella mål som antagits gällande bevarande av ekosystem och biologisk mångfald, samt bekämpning av rådande klimatförändringar.

Dagens kraftiga urbanisering gör att det finns ett stort behov av forskning om urbana skogar eftersom det kan vara ett sätt att öka krontäckningsgraden i förtätade städer, mildra klimatförändringarna och upprätthålla biodiversitet i staden (Busse Nielsen et al. 2023). Urbana skogar kan tillföra många olika ekosystemtjänster såsom luftrening, dagvattenhantering, temperaturregulering och koldioxidlagring (Sveriges Lantbruksuniversitet 2025a). Dessutom är urbana skogar viktiga habitat åt djur och växter i staden (Robinson 2016).

Urbana skogar har även en viktig roll för folkhälsan i en tid då vi blir alltmer stillasittande och den psykiska ohälsan ökar (Sveriges Lantbruksuniversitet 2025a; Skogsstyrelsen 2025a). Vistelse i skogen kan öka känslan av välbefinnande, minska stress och ge återhämtning (ibid.). Det uppmuntrar även till fysisk aktivitet vilket stärker vår fysiska hälsa, minskar risken för kroniska sjukdomar och kan ge psykiska hälsofördelar (Skogsstyrelsen 2025c).

Att etablera skog i urbana miljöer är däremot en samhällsutmaning, eftersom marken i städerna ska rymma många olika funktioner och grönytor byggs ofta bort i samband med förtätning (Robinson 2016; Sveriges Lantbruksuniversitet 2025a). Det är en internationell utmaning och i städer världen över söker man efter strategier för att plantera fler träd och etablera skogsliknande miljöer i exempelvis parker (Busse Nielsen et al. 2023). För att främja multifunktionalitet i urbana skogar krävs medveten gestaltning som grundar sig i kunskap om växtmaterialet, komposition, rumslighet och skogens utveckling över tid (Busse Nielsen et al. 2023). Tidsperspektivet är extra viktigt för gestaltningen av urbana skogar eftersom det tar lång tid för en nyplanterad skog att utvecklas och därför bör skogen kunna erbjuda upplevelsevärden även under dess unga stadier (ibid.). Enligt Busse Nielsen et al. (2023) finns det idag bristande insyn i utformningen av urbana skogar och ofta anses de vara en domän för skogsbruk och ekologer. Landskapsarkitekter har alltså hittills haft en begränsad roll i gestaltning och förvaltning av urbana skogar trots dess stora potential som en del av en hållbar stadsbild (ibid.).

Detta arbete fokuserar på Hyllievångsparken i Malmö (se figur 1) som är ett exempel på en gestaltning där urban skog integrerats i parkmiljön. År 2024 vann gestaltningen Malmös stadsbyggnadspris för dess hållbara design med inkluderande miljöer som lockar besökare i olika åldrar sammanvävt med livsmiljöer för fåglar och insekter (Malmö stad u.å.). Ekologiska och värden har med andra ord varit centralt för gestaltningen och därför är det intressant att undersöka hur värdena framställs och samspekar. För att undersöka detta samspel utgår analysen från Ian Thompsons (2000) värdeteori.

Figur 1. Karta över Hyllievångsparken med omgivande bebyggelse. Illustration av Vougt 2026. Karta © Lantmäteriet.

1.1 Definition av urban skog

Begreppet urban skog används på olika sätt inom forskningen.

Landskapsarkitekten Cecil Konijnendijk (2008) beskriver att urbana skogar syftar på skogar som ligger i eller intill en stad, är en del av stadsstrukturen och innefattar alla planerade och gestaltade träd-dominerade miljöer, både privata och allmänna. Enligt denna definition ses urbana skogar som ett gestaltande element som medvetet integreras i städer genom planering och formgivning.

Busse Nielsen et al. (2023) lyfter en annan definition av begreppet, där urbana skogar snarare betraktas som en process. De betonar att urbana skogar utvecklas utifrån befintliga naturmiljöer och att vid urbanisering, det vill säga när städer byggs, måste det tas hänsyn till den befintliga växtligheten, samt dess dynamiska utveckling. Detta visar på att urbana skogar är ett resultat av både platsens naturliga förutsättningar och mänskliga ingrepp, och att de befinner sig i en ständig process av utveckling och förändring.

I det här arbetet inkluderas gestaltade urbana skogsmiljöer i begreppet urban skog, såsom parkmiljöer med skogskaraktär. Det överensstämmer med Konijnendijks (2008) definition, om att urbana skogar är gestaltade miljöer som ligger intill eller i en stad.

1.2 Ekosystemtjänster

Urbana skogar bidrar med olika ekosystemtjänster som är viktiga för städer och dess invånare (Sveriges Lantbruksuniversitet 2025a). Ekosystemtjänster kan definieras som de nyttor som produceras i naturens ekosystem och som nyttjas av människor (Naturvårdsverket 2017), exempelvis ren luft, livsmedel och vattenrening (Naturskyddsföreningen 2024). Det finns många ekosystemtjänster och det har utvecklats olika klassificeringssystem för att dela in dessa nyttor (Naturvårdsverket 2017).

Det första globala ramverket för ekosystemtjänster togs fram av MA (Naturvårdsverket 2017), där tjänsterna delas in i kategorierna stödjande, reglerande, försörjande och kulturella (MA 2005). Stödjande tjänster handlar om grundläggande ekologiska processer som krävs för att de övriga tjänsterna ska fungera, exempelvis vattnets kretslopp (Naturskyddsföreningen 2024). Reglerande tjänster är sådant som kontrollerar och stabiliserar naturen, såsom pollinering (ibid.). Försörjande tjänster syftar på resurser som är nödvändiga för vår överlevnad, exempelvis rent dricksvatten (ibid.). Kulturella tjänster tar vi del av när vi upplever och vistas i naturen (ibid.).

En annan klassificering, som vidareutvecklats från MA:s ramverk, är framtaget av Common International Classification of Ecosystem Services, CICES (Naturvårdsverket 2017). En skillnad är att denna klassificering delar in ekosystemtjänsterna i tre kategorier: försörjande, reglerande och upprätthållande, samt kulturella (ibid.).

I urbana miljöer är vissa ekosystemtjänster särskilt betydelsefulla eftersom städer ställer specifika krav på bland annat klimatreglering och dagvattenhantering (Boverket 2020). Exempel på sådana betydelsefulla ekosystemtjänster är skuggning från trädkronor (ibid.) som bidrar till temperaturreglering och markens vattenreglerande förmåga som kan motverka översvämningar (Naturvårdsverket u.å.).

1.3 Skogens sociala värden

Enligt Skogsstyrelsens definition är skogens sociala värden “de värden som skapas av människans upplevelser av skogen” (Skogsstyrelsen u.å.). Skogen kan ge upphov till många upplevelser, exempelvis kan de väcka minnen från barndomen, ge en känsla av tillhörighet eller spirituella och kreativa upplevelser. Vistelse i skogen har betydelse för både vår mentala och fysiska hälsa genom att uppmuntra till fysisk aktivitet och inge en känsla av välbefinnande (Skogsstyrelsen 2015). Forskning visar att naturupplevelser kan minska stress, inge en känsla av lycka, skapa en upplevelse av mening och bidra till positiva sociala interaktioner (Bratman et al. 2019). Samtidigt växer våra städer vilket medför att distansen till skogen blir större (Skogsstyrelsen 2015) och naturupplevelser blir en allt mindre del av våra vardagsliv (Bratman et al. 2019). Urbana skogar får därför en extra stor betydelse eftersom det är denna typ av skogar som flest svenskar besöker då de ligger närmast människors bostäder (Skogskunskap 2024). Dessa skogar har stor potential att bidra med sociala värden, såsom främjande av fysisk och psykiskt välmående (Sveriges Lantbruksuniversitet 2025a).

Samtidigt finns det utmaningar kopplade till sociala värden i urbana skogar, bland annat gällande tillgänglighet och avstånd till bostadsområden, vilket påverkar möjligheten för olika brukargrupper att ta del av den urbana skogens fördelar (Umeå universitet 2014). I socioekonomiskt utsatta områden är tillgången till urbana skogar särskilt begränsad (ibid.). Även upplevd otrygghet kan hindra folk från att besöka urbana skogar, då skogarna kan uppfattas som mörka och svåra att överblicka (Jansson et al. 2013). De flesta människor som vistas i skogen föredrar en relativt fri sikt och värderar framkomlighet (Skogen u.å.)

1.4 Samspel och konflikter i skogens värden

Urbana skogar spelar både en viktig roll för folkhälsan och skapar förutsättningar för olika ekosystemtjänster i staden (Sveriges Lantbruksuniversitet 2025a). De ekologiska och värden som tillhandahålls av urbana skogar kan samspara och förstärka varandra, men också hamna i konflikt. Ett exempel på en omskriven konflikt är den mellan tät vegetation och trygghet (Konijnendijk 2008). Den flerskiktade och täta vegetationen som gynnar biologisk mångfald (Forest Information System for Europe u.å.) kan upplevas som hotfull och ge en känsla av osäkerhet hos den som vistas i och nära urbana skogsmiljöer (Jansson et al. 2013; Boverket 2023b). Tät vegetationen kan inskränka på siktlinjer och gör det svårt att överblicka omgivningen vilket inger en känsla av otrygghet hos den som vistas på platsen (Konijnendijk 2005; Jansson et al. 2013). Ofta grundar sig känslan av otrygghet i en rädsla för att bli utsatt för brott, trots att det saknas bevis för att kriminalitet skulle vara vanligare i och omkring skogar (Konijnendijk 2008). För att öka upplevelsen av trygghet i urbana skogar har det argumenterats att sikten behöver ökas på bekostnad av tät vegetation och därmed skogens funktion som ekosystem (ibid.).

Ekosystemens utseende är också något som kan hamna i konflikt med mänskliga preferenser. Joan Nassauer (1995) menar att ekosystem tenderar att se stökiga ut medan människor föredrar mer ordnade vyer. Exempelvis är dödved viktiga livsmiljöer och källor till föda för insekter, fåglar och fladdermöss (Forest Information System for Europe 2025) men i strävan efter ordning och prydlighet rensas skogarna på dödved (Nassauer 1995).

Det har även föreslagits att människor föredrar mindre skogar eftersom vi har en inneboende rädsla för det okända och skogar av mindre storlek är enklare att lära känna och skapa sig en inre bild av (Kaplan & Kaplan 1989). Detta står i direkt kontrast till det ekologiska perspektivet eftersom mindre skogar har sämre förutsättningar att erbjuda olika typer av livsmiljöer och fungera som hem åt en stor artrikedom och stora populationer (Ryan & Simson 2002).

Samtidigt finns det forskning som pekar på att människor föredrar skogsliknande vegetation med varierad artsammansättning (Jansson et al. 2013). Variation i artsammansättningen ger ekosystem ökad resiliens, skapar en större mångfald av habitat och ger en naturlig succession (Dunnett 2004). Det har även en positiv inverkan på människors mentala hälsa och vegetation i nära anslutning till bostäder kan tjäna som mötesplatser och lek miljöer för barn (ibid.). Detta är ett exempel på hur biologisk mångfald både är positivt ur ett ekologiskt perspektiv (e.g. tillhandahållande av habitat) och ur ett socialt perspektiv (e.g. mental hälsa).

2. Syfte och frågeställningar

Syftet med arbetet är att undersöka hur ekologiska och sociala värden uttrycks i planeringsdokument för gestaltad urban skog, både i text och i visuellt material. Arbetet avser även undersöka hur tidsperspektivet hanteras i dessa dokument, för att belysa hur värden formuleras i tidiga gestaltningsskeden och hur deras utveckling över tid beskrivs. Detta för att skapa en förståelse för hur olika värden skapas och påverkar varandra i utformningen av urban skog samt hur multifunktionella lösningar kan främjas.

I arbetet kommer följande frågeställningar att studeras:

- Hur framställs ekologiska och sociala värden i gestaltningsprogrammet och målbildsplanen för Hyllievångsparkens urbana skog, utifrån Naturvårdsverkets ekosystemtjänstförteckning (2017) och artikeln *Neighbourwoods': identifying good practice in the design of urban woodlands* (2002)?
- Hur har de planerande aktörerna beaktat tidsperspektivet?
- Hur samspelar de ekologiska och sociala värdena med varandra utifrån Thompson (2000)?

3. Teoretisk bakgrund

I det här kapitlet presenteras de tre ramverk som utgör grunden för analysen, samt vilka avgränsningar av ramverken som görs.

3.1 Avgränsningar av ramverk

För att anpassa ramverken till den tidsram och ordgräns som angetts för arbetet har några avgränsningar av ramverken gjorts.

Detta arbete är avgränsat till att enbart fokusera på de reglerande och upprätthållande ekosystemtjänsterna. Bland dessa har vi valt att analysera ett urval som kan återfinnas i gestaltungsprogrammet och målbildsplanen för Hyllievångsparken. Dessa är stormskydd, visuell avskärmning, pollinering, nedbrytning/fixering och dess effekt på markens kvalitet samt reglering av temperatur och luftfuktighet. Urvalet gjordes baserat på dess förekomst i gestaltungsprogrammet och målbildsplanen. Utöver Naturvårdsverkets ekosystemtjänstförteckning har vi tagit stöd i IVL Svenska Miljöinstitutets rapport *Ekosystemtjänster i svenska skogar* (2014) och Naturvårdsverkets vägledande dokument *Vilda pollinatörer* (2023b).

För de sociala värdena har vi valt att utgå från de tre generella ämnesområden som Jo Ryan och Alan Simson tar upp i artikeln *'Neighbourwoods': identifying good practice in the design of urban woodlands* (2002), som påverkar besökarnas upplevelse i urbana skogar och som bör beaktas vid gestaltning. Dessa är lokalisering och tillgänglighet, storlek, form och struktur, samt växternas storlek och artsammansättning.

Ian Thompsons (2000) värdeteori används som övergripande ramverk. Analysen avgränsas till ekologiska och sociala värden, vilket innebär att estetiska värden inte behandlas. Detta val har gjorts för att analysens omfattning ska vara hanterbart inom arbetets tidsramar.

3.2 Naturvårdsverkets svenska ekosystemtjänstförteckning

Naturvårdsverket (2017) har tagit fram en svensk ekosystemtjänstförteckning, som bygger på Common International Classifications klassificering av ekosystemtjänster. I ekosystemtjänstförteckning ingår kategorierna försörjande, reglerande och upprätthållande, kulturella samt stödjande. Den sistnämnda kategorin ingår egentligen inte i CICES klassificering, men Naturvårdsverket inkluderar de stödjande ekosystemtjänsterna då de ingår i MA:s indelning som är

den mest använda i Sverige. I förteckningen delas ekosystemtjänsterna sedan in i avdelning, grupp och klass som mer detaljerat beskriver tjänsternas användningsområde och nytta. Detta följer den så kallade kaskadmodellen som schematiskt visar hur ekosystemen bidrar till människors välbefinnande. Det görs även en uppdelning mellan direkta och indirekta ekosystemtjänster, där de direkta tjänsterna är sådant som direkt bidrar till människors välbefinnande, medan indirekta tjänster skapar förutsättningar för de direkta tjänsterna. (Naturvårdsverket 2017). Nedan presenteras de reglerande och upprätthållande ekosystemtjänster som legat till grund för analysen.

Stormskydd innebär förebyggande av skador från extremväder såsom stormvindar, översvämningar och torka (Svenska miljöinstitutet 2014). Stormskydd kan exempelvis erhållas av träd eller vass (Naturvårdsverket 2017) och kan både minska ekonomiska förluster och olycksfall vid extremväder (Svenska miljöinstitutet 2014). Visuellt avskärmning innebär att oattraktiva vyer döljs av exempelvis skogsdungar, buskage eller alléer (Naturvårdsverket 2017).

Pollinering är en indirekt ekosystemtjänst vars nytta erhålls exempelvis genom vildbins pollinering av äppelträd och raps vilket ger ökad skörd (Naturvårdsverket 2017). Även i skogen finns det arter som är beroende av pollinering såsom blåbär och lingon (Svenska miljöinstitutet 2014). Skogen erbjuder i sin tur olika sorters habitat åt pollinerare, bland annat är skogsbryn som angränsar till öppen, odlad mark viktiga livsmiljöer för vissa pollinerare (ibid.). För att gynna pollinerare i skogsmiljö ska det finnas ett utbrett och blomrikt markskikt, rishögar samt blomning över hela säsongen där tidig blomning är av särskilt stor vikt (Naturvårdsverket 2023b). Även inhemska arter av lokalt ursprung är att föredra för att gynna pollinerare (ibid.).

Nedbrytning och fixering är en annan indirekt ekosystemtjänst som innebär att organiskt material bryts ner av bland annat mikroorganismer och näringsämnen såsom kväve fixeras av exempelvis baljväxter (Naturvårdsverket 2017). Detta gör att halten av näringsämnen ökar i jorden vilket bidrar till att upprätthålla ekosystemens funktion (ibid.). Om organiskt material förs bort från platsen i samband med exempelvis skogsbruk finns det risk att det uppstår en störning i det biogeokemiska kretsloppet eftersom de näringsämnen som tagits upp av träden inte återförs till marken, vilket kan leda till urlakning.

Reglering av temperatur och luftfuktighet erhålls av urbana träd och skogar, vilket ger ett behagligare klimat i staden (Naturvårdsverket 2017). Skogens höga evapotranspiration bidrar till kylning och molnbildning vilket i sin tur leder till ökad nederbörd (Svenska miljöinstitutet 2014). Skogen har även ett lågt albedo

vilket innebär att den absorberar solstrålning och på så sätt höjs temperaturen (ibid.).

3.3 Neighbourwoods

Med bakgrund mot den ökande urbaniseringen och den höga efterfrågan på tätortsnära och urbana skogar i europeiska städer startades projektet *Neighbourwoods* år 2001 i ledning av Cecil Konijnendijk på Danish Center for Forest, Landscape and Planning, Köpenhamns universitet (Ryan & Simson 2002). Projektet är ett samarbete mellan åtta europeiska institut med syfte att utveckla verktyg för planering, gestaltning och förvaltning av urbana skogar i Europa (ibid.). Ett centralt fokus är att stärka de urbana skogarnas sociala värden för att bidra med ökad livskvalitet för de boende i städerna. I projektet var bland annat forskare och landskapsarkitekter från Leeds Metropolitan University deltagande, däribland Jo Ryan och Alan Simson. I deras artikel '*Neighbourwoods*': *identifying good practice in the design of urban woodlands* (2002) redogör de för de tre generella ämnesområden som påverkar besökarnas upplevelse i urbana skogar och som bör tas i beaktning vid gestaltning.

Det första ämnesområdet är skogsområdets lokalisering och tillgänglighet som handlar om att den urbana skogen bör vara inom 1000 meters avstånd från bostaden för att den ska användas frekvent. Det finns ingen konsensus kring vilket avstånd som är det maximala, men det bör motsvara en kortare promenad på 6-8 minuter. Det handlar även om att de flesta vistas i skogen tillsammans med någon annan, men vissa söker sig till skogen för avskildhet. Det är även viktigt med tydliga entréer och underhållna vägar med tillgänglig markbeläggning. (Ryan & Simson 2002; Simson u.å.).

Det andra ämnesområdet handlar om skogsområdets storlek, form och struktur. Gällande storlek är två hektar ett minimum för att skogen ska ses som attraktiv för alla åldersgrupper, och de bör högst vara 5 hektar. Samtidigt finns det en preferens för mindre skogspartier som är belägna i närheten av hemmet eftersom de lättare kan integreras i vardagslivet för exempelvis kortare vistelser eller hundpromenader. Större skogar ger dock mer utrymme för fler att vistas i. Skogsområdets form kan också påverka upplevelsen av skogen och har störst betydelse för mindre skogar. Mindre skogar med en smal och avlång form begränsas hur djupt in i skogen man kan ta sig vilket gör dessa skogar till opopulära rekreationsområden. I bredare skogar kan besökaren i stället få intrycket av att vara ensam eller djupt inne i skogen. Gällande strukturen finns det en preferens för skogar som är relativt öppna, då det ger möjlighet för besökaren att få en överblick och röra sig fritt. Människor ogillar däremot för öppna och

exponerade platser, samtidigt som platser med väldigt tät vegetation ses som för intima och instängda. (Ryan & Simson 2002).

Det tredje ämnesområdet handlar om skogens artsammansättning och växternas storlek och i denna del redogör Ryan & Simson (2002) för hur skogens ekologiska aspekter påverkar de sociala värdena. Nyplanterade träd behöver tid innan de kan uppskattas som skog och användas för rekreationellt syfte. En strukturell variation i vegetationen kan dock skapas genom medvetna val av arter i gestaltningen, såsom snabbväxande pionjärträd- och buskar. När skogsområdena blir äldre och etableras skapas en större mångfald och rumslig struktur, vilket skapar möjligheter för fler rekreativa upplevelser. (Ryan & Simson 2002).

3.4 Thompsons värdeteori

Inom landskapsarkitekturen samverkar många olika aktörer som har olika värderingar och mål, vilket kan leda till intressekonflikter. I *Sources of Values in the Enviromental Design Professions - The Case of Landscape Architecture* belyser landskapsarkitekten Ian Thompson (2000) svårigheten med att få ekologiska, sociala och estetiska värden att samspela. För att gestaltningar ska vara långsiktigt hållbara anser han att värdena inte kan skapas var för sig, utan måste förstås och integreras i helheten av en gestaltning (ibid.).

Thompson (2000) menar även att värdena inte kan jämföras mot varandra på en gemensam skala eftersom de är likvärdiga. Om ett värde prioriteras högre kan det ske på bekostnad av ett annat värde, och då kan det uppstå målkonflikter. Detta understryker vikten av att se till gestaltningens helhet för att få en förståelse för samspelet mellan värdena.

Tidsperspektivet är en aspekt som tas upp i Thompsons värdeteori (2000), då han menar att i takt med vegetationens dynamiska utveckling, så utvecklas även de värden som en gestaltning förväntas bidra med successivt. Det innebär att de värden som ett projekt ämnar bidra med inte är fulländade vid anläggningen, utan växer fram med tiden. Därför kan tidsperspektivet påverka hur samspelet mellan värden förstås.

För att förstå balansen mellan de ekologiska, sociala och estetiska värdena föreslår Thompson (2000) ramverket trivalent design. Syftet med ramverket är att flera värden ska gynnas och att inget värde tar mer plats än de andra. Om endast två av värdena är uppfyllda kallar Thompson det för bivalent design, och om bara ett värde uppfylls kallar han det för univalent design (ibid.)

4. Bakgrund till analysen

Här presenteras det material som utgör underlaget för analysen. Först presenteras hela projektet Hyllievångsparken och sedan en närmare inblick på området Framtidsskogen, som analysen fokuserar på. Planeringsdokumenten som utgör underlag för dokumentstudien är internt material som används med godkännande från Malmö stad och Plot studio.

4.1 Hyllievångsparken

Hyllie är en stadsdel i Malmö som är i pågående stadsutveckling (Malmö stad 2019). År 2019 fanns det omkring 1000 bostäder i området och det beräknas att i färdigt skede ska stadsdelen rymma 12 000 bostäder och lika många arbetsplatser (Malmö stad 2019). Ett mål är att Hyllie ska bli Öresundsområdets klimatsmartaste stadsdel (Malmö stad 2023).

I takt med Hyllies stadsutveckling uppstod behovet av en ny stadsdelspark, där det vinnande gestaltungsförslaget (se figur 2) togs fram i ett samarbete mellan Nyréns Arkitektkontor, Ekologigruppen, Marcus Abrahamsson Arkitektur, Linders plantskola och Luxera (Plot Studio u.å.). Förslaget, med mottot “Framtidens park är aldrig färdig”, vann arkitekttävlingen år 2018 och har därefter utvecklats i ledning av Plot Studio (Plot Studio u.å.; Malmö stad 2019). I en intervju med tidskriften STAD (2021) hävdar landskapsarkitekten och delägaren i Plot Studio, Emma B. Jones, att vid skapandet av nya gröna stadsrum räcker det inte längre med “ambitionen att skapa miljöer att vistas i och titta på” (s. 51). Med detta menar Jones (ibid.) att allt fler människor i städer har behov av stadens grönytor och att man därför måste skapa parker som är engagerande och inkluderande, samt även bidrar till att mildra klimatförändringarna. Jones belyser därför att arkitekter och planerare “måste bli bättre på att arbeta med dynamisk förändring som konkret gestaltungsgrepp” (s. 51). Parken anläggs därför i etapper, den första anlades år 2021 och just nu pågår etapp 4 (Malmö stad u.å.). På detta vis kan parken ta form allt eftersom omkringliggande bostäder tillkommer (STAD 2021). Det är beräknat att Hyllievångsparken ska vara färdigställd år 2028 (Sveriges Arkitekter u.å.).

den tillgodoser besökarnas behov (ibid). År 2019 skapades det gestaltungsprogram (ibid.) som tillsammans med målbildsplanen utgör underlaget för dokumentstudien.

Gestaltungsprogrammet ger en översiktlig vision av parkens olika delar, och beskriver delområdenas koncept, målbild och generella etableringsmetoder. Varje delområde i Hyllievångsparken beskrivs i text, plan och med hjälp av inspirationsbilder. Målbildsplanen kompletterar gestaltungsprogrammet med etablerings- och planeringsmetoder, principer för förvaltning över tid och beskrivningar av hur successionen ska se ut. Övre trädskikt, mellanskikt, buskskikt och fältskikt beskrivs även för varje delområde i Framtidsskogen, och målbilden för Framtidsskogens olika delområden illustreras i sektioner.

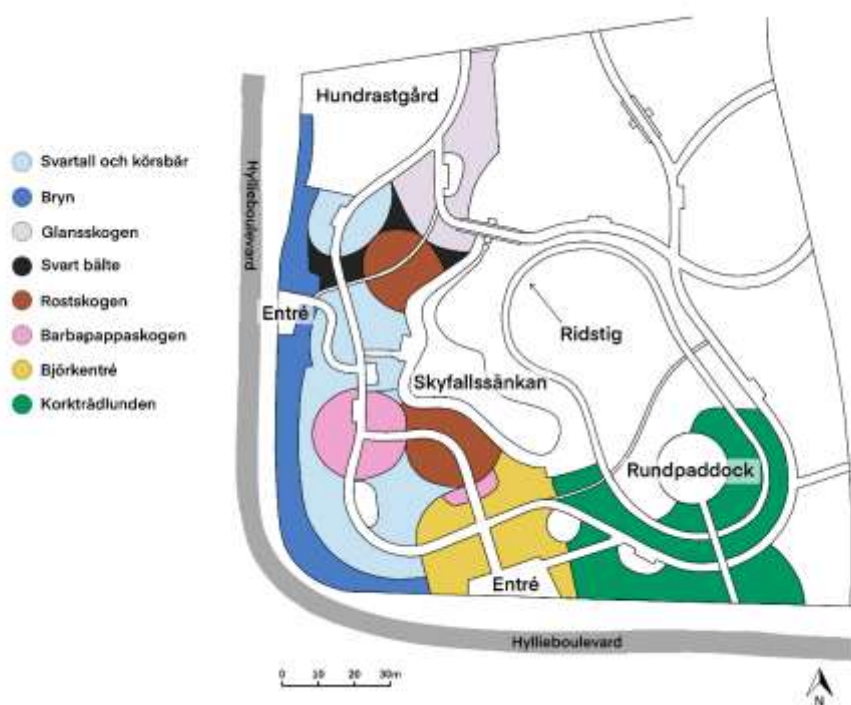
Målbildsplanen (Malmö stad 2023) upprättades fyra år efter gestaltungsprogrammet (Malmö stad 2019), vilket medför att små ändringar har skett i gestaltningen mellan skapandet av dessa två dokument. Framtidsskogens olika karaktärsområden skiljer sig exempelvis en aning i form och lokalisering, då det i målbildsplanen har tillkommit tre karaktärsområden. Det har även skett ändringar i artsammansättningen. Vi kommer utgå från de karaktärsområden och den artsammansättning som presenteras i målbildsplanen eftersom det är den senaste uppdaterade versionen av gestaltningen.

4.2 Framtidsskogen som urban skog

Framtidsskogen ligger i södra delen av Hyllievångsparken och är den del som kan klassas som urban skog enligt delprojektledare Eva Delshammar¹.

Framtidsskogen har ett frodigt och flerskiktat uttryck med woodland-karaktär, som skapar kontrast mot den urbana omgivningen och den övriga parkens öppna design (Malmö stad 2019). Dessutom har den ett naturligt formspråk där träden är planterade i oregelbundna mönster (ibid.). I målbildsplanen (Malmö stad 2023) beskrivs det att Framtidsskogen består av åtta karaktärsområden som beskrivs i målbildsplanen och kan ses i figur 3.

¹ Eva Delshammar, delprojektledare, Malmö stad, mejlkontakt 2026-02-06

Figur 3. Illustrationsplan av Framtidsskogens åtta karaktärsområden. Illustration av Vougt (2026), delvis baserad på underlag från Plot Studio, publicerad i *Hyllievångparken – gestaltningsprogram* (Malmö stad 2019). Används med upphovspersonernas tillstånd.

I karaktärsområdet Svarttall och körsbär (markerat med ljusblått i illustrationsplanen) beskrivs fokus ligga på kontrasten mellan städsegrönt och de färgstarka inslag som säsongvariationerna för med sig (Malmö stad 2019). Viktiga karaktärsarter är bland annat svarttall, tokyokörsbär, bergskörsbär, buxbom och idegran (Malmö stad 2023). Fältskiktet beskrivs som frodigt med bland annat ormbunkar, jätterams och inslag av lökväxter (ibid.). Vegetationen i området beskrivs vara mindre tät för att främja trygghet (ibid.).

Brynet (markerat med mörkblått i illustrationsplanen) har många blommande karaktärsarter och består av tät vegetation som skapar lä åt bestånden längre in i Framtidsskogen (Malmö stad 2023). Växtlighetens höjd bildar en gradient där växtligheten gradvis blir högre från perennplanteringarna invid Hyllie Boulevard till de höga svarttallarna inne i Framtidsskogen (ibid.). Karaktärsarter är bland annat körsbärsplommon, kvitten, pärlbuske, dvärgliguster och måbär (ibid.).

Glansskogen (markerat med ljuslila i illustrationsplanen) beskrivs som en mer "städad" del av Framtidsskogen (Malmö stad, 2019: 47). Stort fokus läggs på arter med glansigt bladverk och stammar i olika färger (ibid.). Exempel på karaktärsarter är svarttall, tulpanträd, jättehemlock, rödlönn och portugisisk lagerhägg 'Angustifolia' (Malmö stad 2023).

Svart bälte (markerat med mörkgrått i illustrationsplanen) är ett litet område som till skillnad från många av de andra områdena saknar blomning eller höstfärger i starka kulörer (Malmö stad 2023). Karaktärsarterna utgörs av idegran 'Spledor Select' och hiba som båda stammas upp för att framhäva stammarna och öka genomsiktligheten (ibid.).

Rostskogen (markerat med orange i illustrationsplanen) beskrivs som frodig och tät med vild karaktär (Malmö stad 2019). Det mest karaktäristiska för området är de roströda höstfärgerna som flera av karaktärsarterna bidrar till (Malmö stad 2023). Några av karaktärsarterna är kinesisk sekvoja, jättetuja 'Martin', hybridmagnolia 'Merril', sassafras och liten stefanandra (ibid.).

Barbapappaskogens (markerat med rosa i illustrationsplanen) delar många karaktärsarter med området med svartall och körsbär, däribland kamtjatkabjörk, svarttall, och tokyokörsbär (Malmö stad 2023). De formklippta buskarna av buxbom och idegran, som ska formas för att efterlikna karaktärer från barbafamiljen, är karaktärgivande för Barbapappaskogen (ibid.). Beståndet ska vara uppbyggt kring en gradient där de formklippta buskarna befinner sig i mitten för att längre ut bli alltmer friväxande (ibid.).

Björkentrén (markerat med gult i illustrationsplanen) är det första som besökaren ska mötas av innan personen äntrar Framtidsskogen (Malmö stad 2023). Fokus ska ligga på de olika sorters björkar, vars ljusa stammar framhävs av städsegröna buskar, såsom sorter av buxbom och mahonia (ibid.). Exempel på karaktärsarter är kamtjatkabjörk 'Blush', kopparbjörk 'Fascination' och himalayabjörk 'Doorenbos' (ibid.).

Korkträdlunden (markerat med grönt i illustrationsplanen) ska vara en öppnare del av Framtidsskogen där den glesare vegetationen skapar siktlinjer mot Skjularpaviljongen (Malmö stad 2019). De främsta karaktärsarterna är sibiriskt korkträd och japansk zelkova vars kronor brer ut sig och ska bidra till områdets savannkaraktär (Malmö stad 2023). Buskskiktet hålls i huvudsak under 2 meters höjd och blommar rikligt på sensommaren tillsammans med lökväxter i fältskiktet (ibid.).

Utöver karaktärsområdena finns en hundrastplats och en ridstig med intilliggande rundpaddock. Det finns även fleråriga ängsytor och ett dagvattenstråk som fortsätter genom hela parken. Den del av dagvattenstråket som ligger i Framtidsskogen kallas för Skyfallssänkan och är tänkt för dagvattenhantering. Genom parken löper även en gångbana med olika aktivitetsstopp. (Malmö stad 2019).

5. Metod

I detta kapitel beskrivs tillvägagångssättet för val av plats och dokument, litteraturoversikt, samt analysmetod.

5.1 Val av plats

Liksom nämndes i inledningen finns det begränsat material om gestaltning av urbana skogar eftersom de anses vara utanför landskapsarkitekters arbetsområde (Busse Nielsen et al. 2023). Hyllievångsparken valdes eftersom det är en park som innefattar ett delområde som utgörs av urban skog. I gestaltningsprogrammet uttrycks det även att fokus har legat på att skapa multifunktionella lösningar som gynnar bland annat ekologiska och sociala värden (Malmö stad 2019), vilket är av intresse för den här analysen. Hyllievångsparken är ett pågående projekt och därför finns det mycket aktuellt material som kan nyttjas som underlag för analysen.

5.2 Val av dokument

Detta arbete är en dokumentstudie där gestaltningsprogrammet (Malmö stad 2019) och målbildsplanen (Malmö stad 2023) för Hyllievångsparken analyserats. I dessa dokument analyseras hur ekologiska och sociala värden framställs, både i text och i visuellt material såsom illustrationer, sektioner och planritningar. I avsnittet *Bakgrund till analysen* beskrivs planeringsdokumenten mer utförligt.

För undersökning av Hyllievångsparkens ekologiska värden utgår analysen från Naturvårdsverkets svenska ekosystemtjänstförteckning (2017). Ekosystemtjänster har vi arbetat med tidigare under utbildningen och det är ett etablerat begrepp som exempelvis används vid framtagandet av handlingsplaner inom samhällsplanering (ibid.). Vi har valt Naturvårdsverkets förteckning som ramverk eftersom den utgår från ett svenskt perspektiv med ekosystemtjänster som finns i Sverige, vilket gör det relevant för vår analys. Ekosystemtjänstförteckningen presenteras i tabellform, vilket ger den en tydlig struktur som är lätt att tolka.

För Hyllievångsparkens sociala värden används Jo Ryan och Alan Simsons artikel *'Neighbourwoods': identifying good practice in the design of urban woodlands* (2002) som ramverk. Neighbourwoods är ett uppmärksammat europeiskt projekt som utvecklat riktlinjer för sociala värden i urbana skogar, med ambitionen att vara tillämpningsbart på olika urbana skogar i Europa. Därför har vi ansett att Neighbourwoods lämpar sig som socialt ramverk för analysen.

Landskapsarkitekten Ian Thompsons värdeteori används som ett övergripande ramverk för att undersöka samspelet mellan Hyllievångsparkens ekologiska och sociala värden. På grund av arbetets begränsade tidsram har vi avgränsat Thompsons ramverk och undersöker därför inte de estetiska värdena. Vi har arbetat med Thompsons värdeteori tidigare under utbildningen och därför ansågs den vara relevant för att undersöka hur olika värden behandlats i detta projekt.

5.3 Litteraturöversikt

Dokumentstudien kompletteras med en litteraturöversikt baserad på vetenskapliga artiklar och rapporter. Syftet med litteraturöversikten är att ge en bakgrund till ämnet, definiera centrala begrepp, samt för utformning av de ramverk som används för analysen. Arbetet inleddes med en genomgång av litteratur från tidigare kurser för att identifiera relevanta teorier och begrepp som kunde ligga till grund för arbetets teoretiska grund.

För att hitta ytterligare vetenskapliga artiklar och rapporter av relevans används databaserna Scopus, Google Scholar och Epsilon. Scopus har huvudsakligen använts eftersom samtliga artiklar är peer review-granskade, vilket ökar källans tillförlitlighet. Google Scholar har använts när Scopus inte gett tillräckligt med relevanta sökresultat. Kravet på källkritik ökar vid användning av Google Scholar eftersom sökresultaten inte alltid är vetenskapligt granskade. Epsilon användes i arbetets inledande skede för att hitta relevanta studentarbeten som inspiration.

Några av de sökord som använts är *urban forest, woodland, social values, recreation, landscape, architecture, planning*. För att artiklarna skulle anses vara relevanta för arbetet behövde de uppfylla kriterierna att vara vetenskapliga artiklar skrivna av forskare, publicerade efter år 2000, samt vara skrivna på svenska eller engelska. De artiklar som uppfyllde kriterierna har lästs djupgående för att kunna kopplas till dokumentstudien och utgör underlag för det fortsatta resonemanget.

Vi har även använt den så kallade snöbollsmetoden, genom att leta efter ytterligare relevant litteratur i de artiklar och studentarbeten som vi hittat genom litteratursökningen. Ramverket *Neighbourwoods*, som används för att analysera de sociala värdena, hittades exempelvis via denna metod. Genom att titta på andra arbetens referenser har vi även fått en bild av vilka forskare som är framstående inom området, exempelvis landskapsarkitekterna Cecil Konijnendijk och Alan Simson, samt psykologerna Rachel Kaplan och Stephen Kaplan.

5.4 Analysmetod

Analysen grundar sig enbart på de avsikter och värden som vi kan tolka utifrån gestaltungsprogrammet och målbildsplanen. Planeringsdokumenten beskriver

visioner och målbilder, och därmed inte den faktiska gestaltningen på plats. Därför kan vi inte uttala oss om hur Framtidsskogens faktiskt ser ut eller fungerar, utan analyserar enbart de värden som dokumenten tillskriver platsen.

Analysarbetet inleddes med översiktlig läsning av gestaltungsprogrammet och målbildsplanen för att få en grundläggande förståelse för Hyllievångsparken i sin helhet. Därefter studerades de avsnitt som handlar om Framtidsskogen mer djupgående för att få en djupare förståelse för det område som analysen fokuserar på. Under läsningen gjordes en kritisk granskning och reflektion kring dokumentens beskrivningar av Framtidsskogen för att bedöma dess trovärdighet och eventuella tvetydigheter.

För att identifiera sociala och ekologiska värden i de två planeringsdokumenten markerades begrepp och formuleringar som ansågs beskriva ekologiska respektive sociala värden. På så vis skapades en grund för analysen och utifrån detta material kunde en diskussion föras kring hur värdena framställs. En del nyckelbegrepp identifierades med grund i Naturvårdsverkets svenska ekosystemtjänstförteckning och Neighbourwoods. Ett urval av de identifierade begreppen redovisas i tabellen nedan.

Tabell 1. Ett urval av identifierade begrepp från gestaltungsprogrammet (Malmö stad 2019) och målbildsplanen (Malmö stad 2023) för Hyllievångsparken. Gjord av Andreassen & Vougt (2026).

Ekologiska värden	Sociala värden
miljöambitioner, kretsloppstänk, biologisk mångfald, hanteringen av dagvatten, skyfall och höga temperaturer, pollinatörer	tillgänglighet, en mångfald av platser för både möten och ensamma stunder, fysisk aktivitet, rekreation, jämställdhet, trygghet, mötesplatser

Efter att ha granskat hur Framtidsskogen framställs skriftligt i dokumenten ställdes detta mot vår egen bedömning av gestaltningen baserad på planritningar, sektioner och artlistor. Detta gjordes för att granska om planeringsdokumentens beskrivningar överensstämmer med hur gestaltningen framträder i det visuella materialet.

Efter att ekologiska och sociala värden identifierats kopplades dessa till ramverken för att besvara arbetets frågeställningar. För de ekologiska värdena valdes ett urval av ekosystemtjänster baserat på huruvida de framställdes i planeringsdokumenten. Slutligen användes Thompsons värdeteori för att tolka Framtidsskogen ur ett helhetsperspektiv för att identifiera samspela och målkonflikter. Thompson användes även för att synliggöra ekologiska och sociala aspekter som faller ur de valda ramverken.

6. Analys

I detta kapitel analyseras hur ekologiska och sociala värden lyfts fram i Hyllievångsparkens planeringsdokument, utifrån Naturvårdsverkets svenska ekosystemtjänstförteckning, respektive *Neighbourwoods*. Därefter analyseras samspelet mellan värdena med hjälp av Thompsons värdeteori.

6.1 Ekologiska värden i Hyllievångsparken

Enligt gestaltungsprogrammet (2019) beskrivs de ekologiska värdena som en central del av Hyllievångsparkens gestaltning. Då platsen tidigare var åkermark så uttrycks en ambition om att skapa tidiga ekologiska värden i Framtidsskogen genom att i ett tidigt skede etablera skogsbeståndet (ibid.). I målbildsplanens (2023) sektioner presenteras en målbild för hur skogsbeståndet förväntas se ut efter 30 år, vilket även visar ambitioner för parkens ekologiska värden på lång sikt.

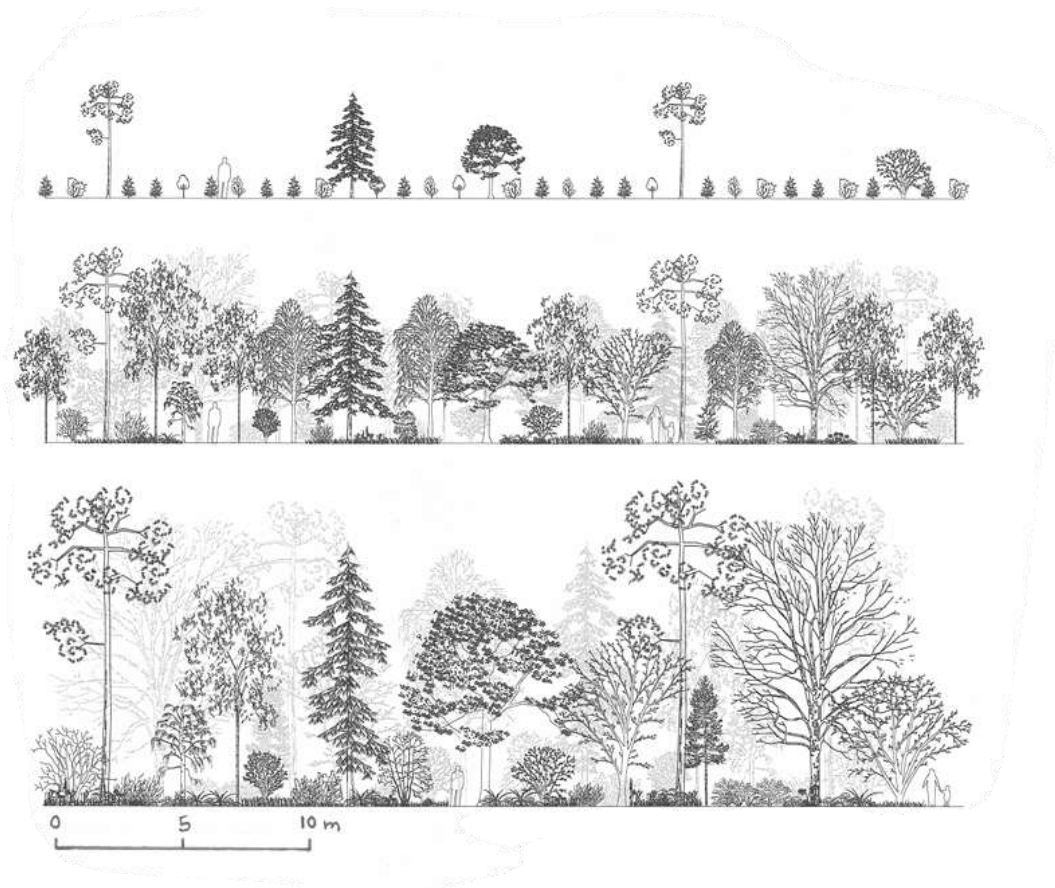
Det går även att utläsa flera ekosystemtjänster i gestaltungsprogrammet (2019) och målbildsplanen (2023) som kan kopplas till reglerande och upprätthållande ekosystemtjänster (Naturvårdsverket 2017). De mest framträdande är stormskydd, visuell avskärmning, pollinering, nedbrytning och fixering, samt reglering av temperatur och luftfuktighet.

6.1.1 Stormskydd & visuell avskärmning

Hyllie ligger i det kustnära Öresundsområdet i Skåne, där den öppna landskapstypen gör området utsatt för starka vindar och stormar som kan orsaka skador (Malmö stad 2019; SMHI u.å.). Dessa klimatförhållanden skapar behov av ekosystemtjänster som mildrar vindpåverkan, exempelvis stormskydd (Naturvårdsverket 2017). I gestaltungsprogrammet beskrivs att Framtidsskogen ska "bli en tätare, flerskiktad skog med frodigt intryck" (Malmö stad 2019: 44) och att vegetationen ska vara vindskyddande. Här framhålls ett ekologiskt värde hos vegetationen och att stormskydd är en av de funktioner som Framtidsskogen förväntas bidra med.

Planeringsdokumenten betonar även tidsperspektivet. I gestaltungsprogrammet (Malmö stad 2019: 44) beskrivs att Framtidsskogen planterades "redan i tidigt skede för att börja växa och ge möjlighet till vidare förädling i framtiden". I figur 4 visas utvecklingen över tid och hur trädbeståndet utvecklas från etablering (0 år), samt efter 15 respektive 30 år. I målbildsplanen uttrycks det att under etableringsfasen ska "solitära träd och buskar planteras för tidiga värden" (Malmö stad 2023: 24). Ur ett ekologiskt perspektiv kommer dessa träd och buskar inte

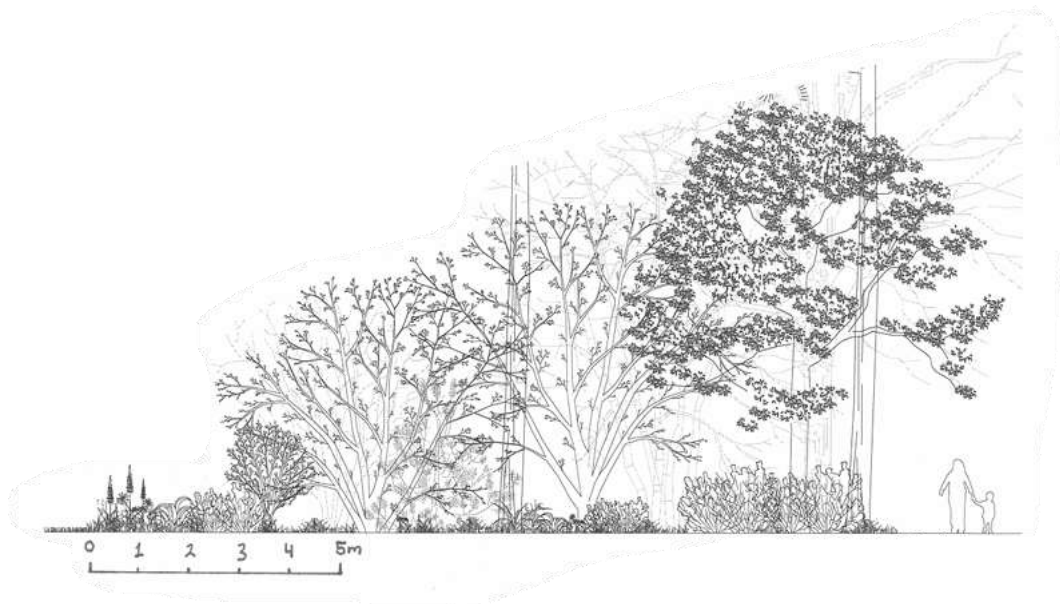
bidra till stormskydd då vegetationen är för gles och inte vuxit tillräckligt på höjden. Utifrån målbildsplanen (Malmö stad 2023) har beståndet efter 15 år vuxit och olika skikt har börjat utvecklas. Efter 30 år är vegetationen flerskiktad och tät med olika strukturer och skikt (ibid). Detta visar på att stormskyddet kommer att utvecklas successivt i takt med vegetationens utveckling, men att dessa värden inte finns i ett juvenilt stadie.

Figur 4. Sektion som visar målbilden för Framtidsskogens succession. Illustrationen visar hur skiktningen kommer se ut vid etablering och 15 år samt 30 år senare. Illustration av Plot Studio, publicerad i Hyllievångsparken – gestaltningsprogram (Malmö stad 2019). Används med upphovspersonernas tillstånd.

Den täta vegetationen kan även bidra till ekosystemtjänsten visuell avskärmning (Naturvårdsverket 2017). Detta uttrycks inte i text, men sektionen i figur 5 antyder att funktionen byggs upp i brynet som angränsar mot Hyllie boulevard. Växtligheten ut mot Hyllie boulevard är låg, medan högre och mer flerskiktad vegetation byggs upp längre in i Framtidsskogen. I målbildsplanen beskrivs det att brynet består av en del vintergröna växter, exempelvis dvärgliguster (*Ligustrum vulgare* 'Lodense') i buskskiktet, och murgröna (*Hedera helix*) som klättrande på stammar och i markskiktet. Då dessa arter behåller sina bladverk under vinterhalvåret (ibid.) kan en intention att skapa en struktur som bidrar till visuell

avskärmning utläsas i målbildsplanen. Utifrån figur 4, som visar utveckling över tid, framställs den visuella avskärmningen precis som stormskydd, som en ekosystemtjänst som utvecklas i takt med att vegetation blir tätare och mer flerskiktad.

Figur 5. Målbild för brynets skiktning 30 år efter plantering. Brynet blir gradvis högre från Hyllie boulevard mot Framtidsskogens inre delar. Illustration av Plot Studio, publicerad i Hyllievångsparken – gestaltungsprogram (Malmö stad 2019). Används med upphovspersonernas tillstånd.

6.1.2 Pollinering

I gestaltungsprogrammet (ibid.) beskrivs de fleråriga ängsytorna och deras funktion att gynna pollinatörer. Ängsytorna ska bestå av en variation av inhemska ängsväxter, exempelvis hundäxing och kråkvicker, som tillsammans med inhemska buskar ska skapa habitat och föda åt pollinerande insekter (ibid.). Tillsammans motsvarar dessa funktioner ekosystemtjänsten pollinering (Naturvårdsverket 2017). Eftersom ängsytorna utvecklas snabbare än Framtidsskogens trädbestånd, kan det antas att ängsytorna kommer bidra till tidiga ekologiska värden, i form av pollinering.

Utöver ängsytorna beskriver både gestaltungsprogrammet (2019) och målbildsplanen (2023) att en stor del av Framtidsskogens växtmaterial inte är inhemskt. I gestaltungsprogrammet beskrivs det exempelvis att två av karaktärsarterna i Barbapappaskogen är tokyokörsbär (*Prunus x yedoensis*) och buxbom (*Buxus sempervirens*), som inte är inhemska (Stångby plantskola u.å.; Blomsterlandet u.å.). Enligt Naturvårdsverket (2023b) dras pollinatörer i högre

grad till inhemska arter, vilket innebär att växtvalen som presenteras i planeringsdokumenten kan ha varierande betydelse för pollinatörer.

Utvecklingen av ängsytorna beskrivs i gestaltningsprogrammet (2019) vid år 1, 2, 3 och N, (det vill säga ett senare år när ängsytorna är etablerade) vilket visar på att tidsperspektivet beaktats i planeringsskedet. Under det första året etableras ängsytorna och det framgår att ängsväxterna inte hunnit utvecklas och blomma. Under det andra året ska ängsytorna slås efter blomning, vilket indikerar att ängsväxterna etablerats och blommat. Detta framgår även av att ettåriga blomsteråkerfrön ska blandas in då de "ger stor blomrikedom redan första året" (Malmö stad 2019: 34). Detta visar på hur man velat skapa värden tidigt efter anläggning.

Enligt Naturvårdsverket (2023b) behöver pollinatörer en mångfald av blommande växter som blommar olika tider på året. För att säkerställa detta beskriver gestaltningsprogrammet att en ogräskontroll av rotogräs ska utföras under år två, för att säkerställa att ogräset inte konkurrerar ut andra arter, då detta skulle minska den biologiska mångfalden (Malmö stad 2019). Om ogräset skulle ta över ska åtgärder vidtas år tre eller vid ett senare tillfälle om behov uppstår, och då ska en extra insådd av ängsskallra sås (ibid.).

I målbildsplanen återkommer beskrivningen av de fleråriga ängsytorna (Malmö stad 2023), och överensstämmer till stor del med vad som beskrivs i gestaltningsprogrammet. Målbildsplanen presenterar dock en mer preciserad lista över vilka typiska arter som förväntas förekomma på ängsytorna på 10-30 års sikt. Detta visar återigen på att tidsperspektivet tagits i beaktning, men att den varierade artsammansättningen förväntas bidra med värden på längre sikt.

6.1.3 Nedbrytning/ fixering och dess effekt på markens kvalitet

I gestaltningsprogrammet (2019) poängteras det att parken präglas av ett kretsloppstänk där så mycket som möjligt av det organiska materialet från platsen ska återanvändas i parken. Grenar från beskärning av träd och formklippta buskar ska enligt gestaltningsprogrammet placeras ut på olika ställen i Framtidsskogen i form av risgården, för att materialet ska kunna förmultna på plats. Det framgår även att risgårderna ska "bryta markvindar och skapa mikroklimat" (Malmö stad 2019: 44). Det anges dock olika tidsangivelser i gestaltningsprogrammet när dessa risgården ska skapas. Vid ett tillfälle anges att risgårderna ska skapas i Framtidsskogens etableringsfas och vid ett annat anges att de ska skapas cirka 25 år efter plantering. De olika tidsangivelserna gör det svårt att förstå när det är tänkt att funktionen ska tillhandahållas. Om de ska skapas i etableringsfasen är det dessutom oklart vad risgårderna kommer skapas av eftersom det inte kommer finnas något restmaterial från beskärning. Det är därför troligare att risgården

skapas i ett senare skede och i så fall kommer det dröja innan ekosystemtjänsten kan tillhandahållas.

6.1.4 Reglering av temperatur och luftfuktighet

Ett av målen för Hyllievångsparken är att parken ska bidra med att sänka höga temperaturer (Malmö stad 2023). Hur gestaltningen ska bidra med temperaturreglering beskrivs däremot inte uttryckligen i varken målbildsplanen (2023) eller gestaltungsprogrammet (2019). Genom att tolka texten och figurerna i de två planeringsdokumenten kan det däremot utläsas på vilket sätt.

Skog kan reglera temperaturen i staden både genom dess höga evapotranspiration (Svenska miljöinstitutet 2014) och genom skuggning (Boverket 2019). För att träd ska ge skuggning är arter med bred och tät krona bäst lämpade och lövträd ger bättre kylning än barrträd eftersom de har högre evapotranspiration (Boverket 2021). I målbildsplanen (2023) framgår det att Framtidsskogens artsammansättning består av både lövträd och barrträd men majoriteten är lövad vegetation. Många av arterna som finns listade i målbildsplanen har en relativt smal krona med vissa undantag. I karaktärsområdet korkträdlunden finns exempelvis två karaktärsarter med tät och bred krona: sibiriskt korkträd och japansk zelkova.

Eftersom gestaltungsprogrammet (2019) beskriver att träden ska växa tätt i grupp är varje enskilt trädskronbredd däremot mindre relevant. Vegetationen kommer ge bra skuggning i ett färdigutvecklat stadie tack vare att de växer tillsammans i grupp. Skuggningen kommer däremot inte att kunna erhållas tidigt i processen, vilket kan tolkas av figur 4. Även om vissa solitära träd och buskar av större kvalitet har planterats vid år 0 kommer dessa inte kunna ge särskilt mycket skuggning till en början eftersom de är få, relativt små och ännu inte har utvecklat en bred krona. År 15 har vegetationen blivit relativt tät och flerskiktad enligt figur 4 och om skogsbeståndet utvecklas så som framställs i sektionen kommer skuggning alltså kunna erhållas vid år 15. I de två planeringsdokumenten uppvisas däremot ingen medvetenhet om att temperaturreglering är ett långsiktigt mål som inte kommer kunna uppfyllas på många år.

Genom hög evapotranspiration kan även förhöjd luftfuktighet erhållas i Framtidsskogen, vilket däremot inte tas upp i något av de två planeringsdokumenten. Ju större växtvolym, desto mer kommer Framtidsskogen kunna bidra med ökad luftfuktighet. Även detta är alltså en ekosystemtjänst som kommer ge mest behållning efter år 15 och framåt. I både målbildsplanen och gestaltungsprogrammet lyfts det fram att Skyfallssänkan periodvis kommer ha stående vatten vilket även det bidrar med ökad luftfuktighet i Framtidsskogen. Detta är ett värde som kan erhållas tidigt efter anläggning.

6.2 Sociala värden i Hyllievångsparken

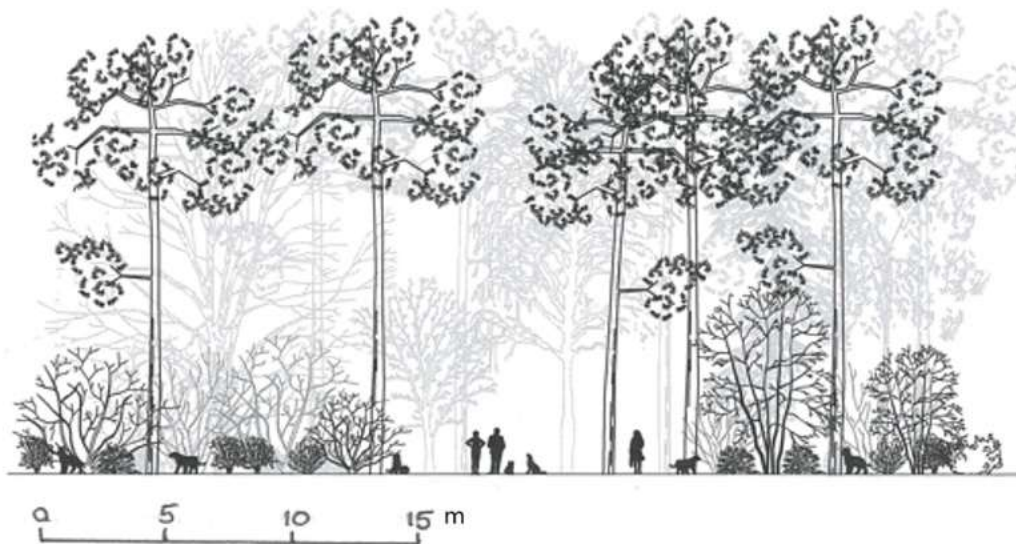
I gestaltningsprogrammet (2019) framgår det att sociala värden varit en viktig utgångspunkt vid utformningen. Ett övergripande mål är att parken ska bidra till en ”inkluderande och lekfull park som bidrar till Malmöbornas hälsa och välbefinnande genom att erbjuda aktiviteter för alla” (Malmö stad 2019: 5). Detta mål återspeglas bland annat i beskrivningarna av de planerade vistelseytorna, som avser erbjuda möjligheter till socialt umgänge, avskildhet, samt varierade upplevelser (ibid.; Ryan & Simson 2002). I målbildsplanen (2023) illustreras hur vegetationen ska skapa rumslighet för de olika aktiviteterna.

6.2.1 Lokalisering & tillgänglighet

I gestaltningsprogrammet (2019) lyfts det fram att den pågående stadsutvecklingen i Hyllie förväntas möjliggöra bostäder och arbetsplatser för omkring 12 000 personer. Det beskrivs även i gestaltningsprogrammet (ibid.) att Hyllievångsparkens läge ska göra det lätt för besökare att ta sig dit, bland annat genom dess närhet till Hyllie station (se figur 1). Ryan & Simson (2002) menar att urbana skogar nyttjas regelbundet om de ligger inom 1000 meters avstånd från bostaden. Mot bakgrund av gestaltningsprogrammets (2019) beskrivning av parkens läge och den planerade bebyggelsen kan Framtidsskogen förstås som en tillgänglig urban skog i framtida sammanhang. I gestaltningsprogrammet (ibid.) anges att det i dagsläget bor omkring 1500 personer i Hyllie, men varken gestaltningsprogrammet eller målbildsplanen (2023) framställer hur de nuvarande förutsättningarna påverkar nyttjandet av parken. Planeringsdokumenten utgör därmed främst underlag för vilka framtida sociala värden som kan tillhandahållas, snarare än nuvarande.

Ett av Hyllievångsparkens mål är att det ska vara “en park som erbjuder en mångfald av platser för både möten och ensamma stunder” (Malmö stad 2019: 5). Enligt Ryan & Simson (2002) besöker människor skogsområden av olika anledningar, både för socialt umgänge och för att söka avskildhet. I gestaltningsprogrammet går det att urskilja avsikter som relaterar till denna variation genom beskrivningar av olika planerade aktiviteter i Framtidsskogen. Till exempel nämns hundrastplatsen som beskrivs som en “mötesplats för såväl hundar som deras ägare” (Malmö stad 2019: 51), vilket kan förstås som en plats avsedd för socialt umgänge. En annan plats som beskrivs i gestaltningsprogrammet är aktivitets slingan med utegymsstationer, där man ska kunna “träna utan att visa upp sig” (Malmö stad 2019: 41), vilket kan tolkas som en möjlighet för avskild fysisk aktivitet.

I målbildsplanen (2023) utvecklas avsikterna med hundrastplatsen, där det beskrivs att området ska vara välskött och att den flerskiktade vegetationen ska ge rumslighet och skydd från vind. Dessa avsikter visualiseras i figur 6, som visar visionen för hundrastplatsen om 30 år. De planerade kvaliteterna som vegetationen förväntas bidra med kommer dock inte finnas under etableringsfasen, vilket kan påverka användningen av platsen till en början.

Figur 6. Sektion som visar målbilden för hundrastplatsens skiktning 30 år efter plantering. Illustration av Plot Studio, publicerad i Hyllievångsparken – gestaltungsprogram (Malmö stad 2019). Används med upphovspersonernas tillstånd.

I gestaltungsprogrammet (2019) beskrivs att Framtidsskogen ska ha tillgänglig markbeläggning bestående av stenmjöl och barkflis. Enligt Ryan & Simson (2002) är underhållna vägar med tillgänglig markbeläggning en viktig aspekt vid utformning av urbana skogsmiljöer. I målbildsplanen (2023) utvecklas tillgänglighetsaspekten med att stigar i största möjliga mån ska hållas fria från exempelvis grenar för att underlätta framkomlighet.

6.2.2 Storlek, form & struktur

Storlek

Skogsbeståndets storlek omnämns varken i gestaltungsprogrammet (2019) eller målbildsplanen (2023), men Plot Studio (u.å.) anger på sin hemsida att Hyllievångsparkens totala yta är 6,4 hektar, och enligt våra egna mätningar täcker Framtidsskogen cirka 2,4 hektar av denna yta, varav cirka 1 hektar är täckt av skog (Lantmäteriet 2026). Storleken har betydelse för hur skogen upplevs och vilka aktiviteter som platsen lämpar sig för (Ryan & Simson 2002). Enligt Ryan & Simson (2002) kan en mindre skog fungera som en grön fond för staden, utsikt

eller för korta hundpromenader, medan större skogar ger möjlighet att uppleva naturen. För att locka besökare av alla åldersgrupper menar de även att skogen bör vara större än 2 hektar (ibid.).

Utifrån våra egna mätningar är den planerade storleken för Framtidsskogens skogsbestånd under den minimigräns som enligt Ryan & Simson (2002) anses vara attraktiv för samtliga åldersgrupper. Skogsbeståndets planerade storlek kan även påverka vilka aktiviteter som kan rymmas. Enligt Ryan & Simson (ibid.) skulle denna skog lämpa sig bäst för korta och spontana besök av människor som ofta rör sig i området, snarare än som utflyktsmål. Ryan & Simson (ibid.) menar att större skogar mellan 15 och 50 hektar kan rymma fler människor och även ge rum åt fler aktiviteter. I en mindre skog som Framtidsskogen finns det risk för att olika aktiviteter inskränker varandra. Att storleken inte berörs i planeringsdokumenten för Hyllievångsparken tyder på att skogsbeståndets storlek och dess betydelse för sociala värden inte tagits i beaktning vid gestaltningen.

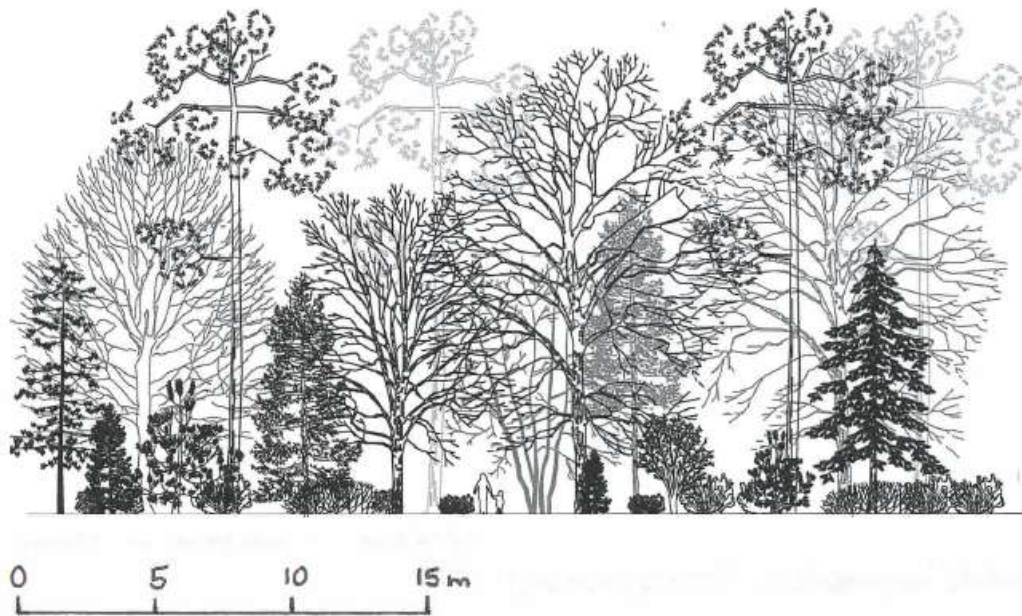
Framtidsskogens åtta karaktärsområden är i varierande storlekar, vilket framgår av figur 3. I målbildsplanen beskrivs det att "delområdena är distinkta i sina karaktärer och avlöser varandra, stundtals gradvis och stundtals mer abrupt." (Malmö stad 2023:23). Delområdenas storlek omskrivs däremot inte i varken målbildsplanen eller gestaltungsprogrammet. Enligt Ryan & Simson (2002) bör bestånd av olika karaktär vara av tillräcklig storlek för att hinna upplevas till fullo innan besökaren antrar ett nytt karaktärsområde. Den minsta rekommenderade arean för ett karaktärsområde i skog med blandade skikt är 0,25 hektar (ibid.). I gestaltungsprogrammet beskrivs det att samtliga av Framtidsskogens karaktärsområden består av flerskiktade bestånd som domineras av medelstora träd med inslag av högre träd. Baserat på Ryan & Simsons kategorisering bör delområdena därför vara större än 0,25 hektar. Enligt egna mätningar uppfyller inget av karaktärsområdena detta storlekskrav.

Form

Formen på skogsbeståndet omnämns inte i något av planeringsdokumenten och ingen medvetenhet om formens inverkan på människors upplevelse av skogen uppvisas. Enligt Ryan & Simson (2002) har formen störst betydelse för små skogsbestånd. För att människor ska anse att en skog är attraktiv och lämplig för rekreation bör skogen ha ett djup vilket medför att smala former inte lämpar sig för skogar under 5 hektar (ibid.). I Framtidsskogens fall bildar trädbeståndet en organisk form som omgärdar Skyfallssänkan och Rundpaddocken, vilket kan utläsas av figur 3. Formen varierar i djup och på vissa ställen är den väldigt smal. Det är därför troligt att skogen inte ger en känsla av djup.

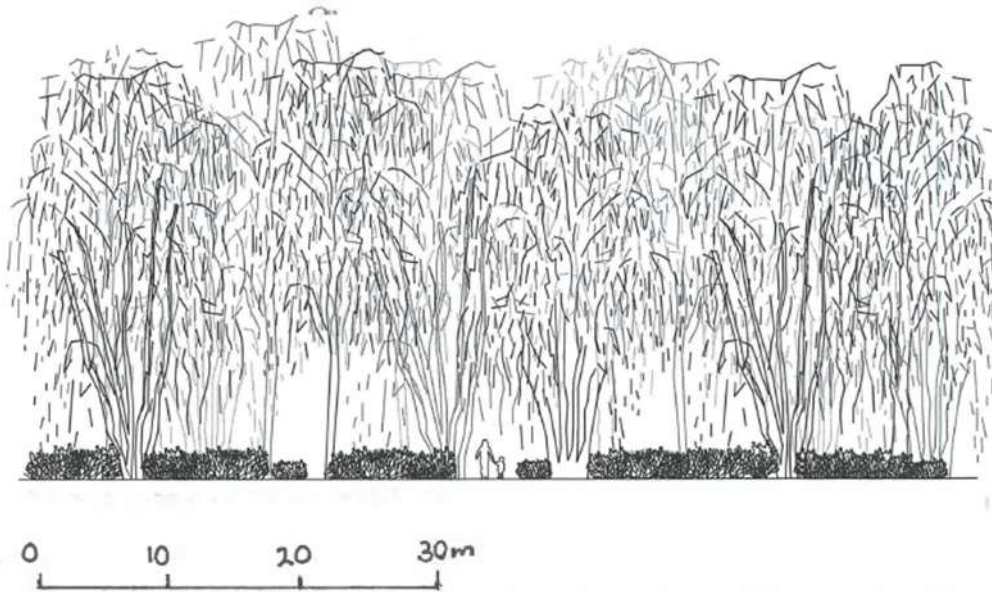
Struktur

I målbildsplanen (2023) beskrivs hur Framtidsskogen förväntas utvecklas, där skogsbeståndet 30 år efter plantering huvudsakligen ska bestå av fyra skikt: övre trädskikt, mellanskikt, buskskikt och fältskikt. Detta visualiseras i figur 7, som visar hur de olika skikten skapar en tät struktur i Glansskogen. Ryan & Simson (2002) menar dock att det finns en preferens för skog med en viss grad av öppenhet medan täta och ogenomträngliga skogar samt öppna landskap utan rumsskapande element oftast inte föredras.

Figur 7. Sektion av målbilden för Glansskogens skiktning 30 år efter plantering. Glansskogen har vegetation i alla skikt och är därför inte genomsiktig. Illustration av Plot Studio, publicerad i Hyllievångsparken – gestaltungsprogram (Malmö stad 2019). Används med upphovspersonernas tillstånd.

I både gestaltungsprogrammet (2019) och målbildsplanen (2023) beskrivs hur det tas hänsyn till denna preferens, genom att koppla skogsbeståndets struktur till trygghet och överblickbarhet. I gestaltungsprogrammet (2019) framställs att trygghet ska skapas “genom att ha en låg andel växter med slutstorlek 130-200 m” (Malmö stad 2019: 44). Detta avses öka sikten och göra platsen mer överskådlig. I målbildsplanen (2023) omnämns även gallring och uppstamning av arter i mellan- och buskskikt med målet att skapa genomsiktighet i ögonhöjd. Detta visualiseras i figur 8 där björnentréns skiktning framställs. Gallring och genomsiktighet går även i linje med Ryan & Simsons (2002) tanke om människors preferens för skogar med en viss grad av öppenhet.

Figur 8. Sektion som visar målbilden för Björkentrens skiktning 30 år efter plantering. Björkentren saknar mellanskikt för att skapa genomsiktighet. Illustration av Plot Studio, publicerad i Hyllievångsparken – gestaltningsprogram (Malmö stad 2019). Används med upphovspersonernas tillstånd.

Ur figur 4, som visar skogsbeståndets succession, illustreras att vid nyplantering kommer beståndet däremot sakna skiktning. I målbildsplanen beskrivs Framtidsskogen år 0 som en “landskapsplantering” där “solitära träd och buskar planteras för tidiga värden” (Malmö stad 2023: 24). Det specificeras däremot inte i något av dokumenten vilka “tidiga värden” som de solitära växterna förväntas bidra med. Figur 4 illustrerar även att skiktningen förväntas utvecklas under de första 15 åren, vilket gör att det kan förstås att vegetationen under denna period kommer att vara gles och erbjuda få rumsskapande element. Landskapet kommer därmed att kunna upplevas som relativt öppet, vilket inte helt överensstämmer med de preferenser för semi-öppna skogar som Ryan & Simson (2002) beskriver.

6.2.3 Växternas storlek & artsammansättning

För att en skog ska kunna erbjuda rekreationsvärden krävs det att träden etablerats och nått en storlek som kan skapa de upplevelsevärden som förknippas med skogsmiljöer (Ryan & Simson 2002). Nyplanterad skog har därför begränsade rekreationsvärden (ibid.). I gestaltningsprogrammet (2019) framgår det att platsen där Hyllievångsparken anlagts tidigare var åkermark och att Framtidsskogen därför ska planteras tidigt i anläggningsprocessen för att kunna bidra med tidiga värden.

I målbildsplanen (2023) beskrivs att detta ska uppnås genom att plantera landskapsplantor med ett c/c-avstånd på 1,2 meter i kombination med solitära träd

och buskar av större kvalitet. Dokumentet framställer även att amträd planteras tidigt, såsom vårtbjörk (*Betula pendula*) och italiensk al (*Alnus cordata*), vilka snabbt kommer att växa till sig och vara vindskyddande för långsamväxande karaktärsarter. När karaktärsarterna etablerats avses amträden gallras bort. Detta visar antydning på att vegetationens storlek tagits i beaktning, där amträden gör att beståndet snabbt växer på höjden och skapar skydd tills karaktärsarterna etablerats, vilket illustreras i figur 4.

Variation i artsammansättning lyfts i både gestaltungsprogrammet (2019) och i målbildsplanen (2023). Enligt Ryan & Simson kan en variationsrik artsammansättning ge högre rekreativvärden då det skapar platser av olika karaktär. I gestaltungsprogrammet (2019) framställs att ängsytorna ska bestå av inhemska växter med inblandning av ettåriga blomsteråkerfrön och avses ge blomning redan året efter anläggning. Detta kan förstås som en metod för att skapa tidiga sociala värden.

Gestaltungsprogrammet (ibid.) beskriver även att Framtidsskogens olika karaktärsområden ämnas ha en stor variation i artsammansättning med lignoser, perenner och lökväxter. I målbildsplanen (2023) utvecklas denna avsikt genom beskrivningen att en variation av olika bladformer, blomning och höstfärger ska skapa utrymme för olika upplevelser. Detta konkretiseras med listor över vilka lignoser som ska finnas och i vilka skikt dessa ska förekomma. Dock redovisar målbildsplanen främst en målbild för hur detta ska uppnås efter cirka 30 år, när trädbeståndet beräknas vara fullt utvecklat. Dokumentet visar alltså att upplevelsevärden kan uppstå på lång sikt, men det framgår inte hur artsammansättningen ska bidra med upplevelsevärden vid etableringsfasen eller hur årstidsdynamiken ser ut.

6.3 Samspelet utifrån Thompsons värdeteori

I detta avsnitt görs en övergripande tolkning av Framtidsskogen som helhet för att analysera hur de identifierade ekologiska och sociala värdena samspekar och var målkonflikter uppstår. Thompsons (2000) värdeteori används som analytiskt ramverk, då han betonar att alla värden i ett projekt måste förstås i relation till varandra för kunna utvärdera dess samspel. Thompson lyfter även att gestaltningar förändras i takt med vegetationens dynamik, och denna tidsaspekt tas upp senare i avsnittet. Även vilka aspekter av ekologiska och sociala värden som fallit utanför de valda ramverken synliggörs senare i avsnittet.

6.3.1 Samspel

Thompson (2000) framhåller att ekologiska och sociala värden inte skapas isolerat, utan behöver skapas i samspel för att ge långsiktigt hållbara gestaltningar.

Det innebär att gestaltade element kan vara avsedda att ha flera funktioner samtidigt. I gestaltungsprogrammet (2019) och målbildsplanen (2023) ges uttryck för både samspel och målkonflikter mellan de ekologiska och sociala värdena.

Ett exempel på samspel återfinns i beskrivningen av den flerskiktade vegetationen, som enligt gestaltungsprogrammet har "goda möjligheter att skapa vindskyddande och ombonade miljöer med spännande rumslighet" (Malmö stad 2019:44). Ur ett ekologiskt perspektiv antyder denna beskrivning att den flerskiktade vegetationsstrukturen är avsedd att fungera som vindskydd, vilket kan skapa förutsättningar för ekosystemtjänsten stormskydd (Naturvårdsverket 2017). Detta kan även utläsas ur målbildsplanens sektioner, exempelvis i Glansskogen (se figur 7) där de olika skikten bildar en tät struktur.

Ur ett socialt perspektiv framställer planeringsdokumenten även att samma flerskiktade vegetation skapar rumslighet (Malmö stad 2019; Malmö stad 2023), vilken bidrar till rekreativa värden (Ryan & Simson 2002). I gestaltungsprogrammet (2019) beskrivs delområdet Glansskogen exempelvis som ett ombonat, slutet rum medan hundrastplatsen framställs, som en social mötesplats. Detta pekar på att det finns en avsikt att vegetationen ska skapa möjlighet till både socialt umgänge och avskildhet, vilket motsvarar olika behov hos parkens användare (Ryan & Simson 2002). Samtidigt kan det tolkas ur målbildsplanens (2023) sektion över björkentréns skiktning (se figur 8) att trygghetsaspekten tagits i åtanke genom att skapa genomsiktighet i växtligheten som befinner sig i ögonhöjd.

Ett annat exempel på samspel, som också kan kopplas till Thompsons (2000) resonemang om att värden måste balanseras mot varandra, återfinns i hur planeringsdokumenten beskriver balansen mellan Framtidsskogens vilda karaktär och behovet av ordning och tillgänglighet. I målbildsplanen (2023) beskrivs exempelvis att överblivet material från formklippning och gallring i största mån ska lämnas kvar för att förmultna, men att stigar och bryn ska rensas. På så sätt har Framtidsskogen potential att skapa utrymme för både ekosystemtjänsten nedbrytning av organiskt material och sociala värden i form av tillgänglighet.

Även människors preferens för mer "städade" miljöer (Ryan & Simson 2002) beskrivs vägas mot ekologiska värden genom rumslig separation av värdena. I gestaltungsprogrammet lyfts kontrasten mellan Glansskogens mer tillrättalagda karaktär och Rostskogens naturlika karaktär med "urskogskänsla" (Malmö stad 2019:44). Det beskrivs att Glansskogen ska bestå av städsegrönt material och att marken ska täckas av markduk toppad med barkflis, medan Rostskogen saknar markduk och har faunadepåer av dödved, lövhögar, samt kojbyggen (ibid.) Planeringsdokumenten beskriver en balans mellan det ordnade och "stökiga

ekosystem", för att låna Nassauers (1995) uttryck, vilket överensstämmer med Thompsons (2000) resonemang om att värden måste balanseras mot varandra för att skapa långsiktigt hållbara gestaltningar

Enligt Thompson (2000) kan dessa exempel förstås som bivalent design, då det finns inslag i gestaltningen som fyller flera funktioner, och därmed gynnar både ekologiska och sociala värden.

6.3.2 Potentiell målkonflikt

Enligt Thompson (2000) kan målkonflikter uppstå när värdena inte balanseras mot varandra. Han understryker att värdena är likvärdiga och inte går att jämföra på en gemensam skala (ibid.). För att identifiera var målkonflikter uppstår krävs ett helhetsperspektiv där man ser till samtliga värden i en gestaltning (ibid.).

Ett exempel på en målkonflikt återfinns i Framtidsskogens artsammansättning, där växtvalen både ämnas gynna pollinering och skapa upplevelsevärden, men utifrån helheten kan det tolkas att dessa inte går att förena. I målbildsplanen (Malmö stad 2023) beskrivs att den rika artsammansättningen ska bidra till säsongsvariation med blomning under stora delar av året. Ur ett ekologiskt perspektiv framställs det i målbildsplanen (ibid.) att buskar ska "översållas med blommor på våren och locka till sig pollinatörer" (Malmö stad 2023: 28), vilket visar att artsammansättningen är avsedd att gynna ekosystemtjänsten pollinering.

En varierad artsammansättning kan även, enligt Ryan & Simson (2002), öka skogens upplevelsevärden. Det framgår även av gestaltningsprogrammets beskrivning hur en variation i bladformer, strukturer och växtsätt ska skapa en "exotisk och fascinerande skog" (Malmö stad 2019: 44). I målbildsplanen (2023) beskrivs även hur blomningen ska skapa attraktionsvärden och locka besökare. Tillsammans visar beskrivningarna på avsikten att artsammansättningen även ska gynna de sociala värdena.

Målkonflikten uppstår dock när artsammansättningen sätts i relation till pollinatörernas behov. Som tidigare nämnts i avsnittet Pollinering utgörs Framtidsskogens växtmaterial av icke inhemska arter. Detta innebär att artsammansättningen inte i samma utsträckning gynnar pollinatörer, som föredrar inhemska växter (Naturvårdsverket 2023b). I relation till Thompsons (2000) resonemang visar detta exempel på planeringsdokumentens avsikt att gynna både ekologiska och sociala värden, att det skapas en potentiell målkonflikt om man ser till Framtidsskogens helhet.

6.4 Tidsperspektivet

I gestaltningsprogrammet skrivs att i Hyllievångsparken “växer de sociala och ekologiska värdena sig starka över tid” (Malmö stad 2019:10). Detta kan tolkas som en ambition att skapa helhetslösningar där värden samspelar. Samtidigt antyder formuleringen att värdena är svaga eller inte fullt utvecklade vid anläggningen, utan att deras betydelse ökar i takt med att platsen växer fram och vegetationen etableras. Synsättet att värden utvecklas successivt ligger nära Thompsons (2000) resonemang om hur tid påverkar gestaltningar. Han framhåller att utformningen av en plats förändras i takt med vegetation etableras och utvecklas, vilket innebär att de värden en plats avses skapa inte är färdiga vid anläggningen utan växer fram över tid.

Thompsons (2000) perspektiv på tid kan kopplas till tolkningen av gestaltningsprogrammet (2019) där de fleråriga ängsytornas utveckling över tid beskrivs. Det framgår att inblandning av ettåriga åkerblomsterfrön ska ge blomning redan året efter anläggning, vilket kan tolkas som att de förväntas bidra till tidiga ekologiska värden, såsom pollinering, men även upplevelsevärden (ibid.). Samtidigt framgår det inte av gestaltningsprogrammet (ibid.) i vilket skede av parkens anläggning som ängsytorna ska anläggas, vilket gör det svårt att fastställa när dessa tidiga värden kan skapas.

I gestaltningsprogrammet (2019) står det även att skogsbeståndet ska etableras i ett tidigt skede för att det avses skapa tidiga värden, men det specificeras inte vilka ekologiska eller sociala värden som avses. Thompsons (2000) tidsperspektiv kan även kopplas till målbildsplanen (2023), där skogsbeståndets utveckling skildras i sektioner (se figur 4). Även här antyds det i den beskrivande texten intill sektionen att trädbeståndet ska bidra med tidiga värden redan vid etablering, men det framgår inte vilka funktioner som förväntas uppstå.

I målbildsplanen (2023) beskrivs även Framtidsskogens karaktärsområdets målbild 30 år efter etablering, vilket tyder på att det långsiktiga tidsperspektivet beaktats och det finns en medvetenhet om att värdena kommer att utvecklas över tid. Detta ligger i linje med Thompsons (2000) idé om att gestaltningens värden växer fram med tiden. Båda planeringsdokumenten utelämnar dock vilka värden som förväntas finnas på platsen fram till år 30, vilket gör det svårt att analysera hur värdenas utveckling är tänkt att ske.

6.5 Värden som faller utanför ramverken

För att analysera hur värden samspelar eller står i konflikt med varandra måste man se till ett projekts helhet enligt Thompson (2000). I detta arbete har användningen av Naturvårdsverkets ekosystemtjänstförteckning (2017) och

Neighbourwoods (Ryan & Simson 2002) som ramverk inneburit en avgränsning som begränsat möjligheterna att arbeta utifrån detta helhetsperspektiv. Vissa värden har identifierats i planeringsdokumenten, men har inte kunnat kopplats tydligt till ramverken, vilket gjort att de fallit utanför analysen.

En sådan begränsning visas i användningen av reglerande och upprätthållande ekosystemtjänster som utgångspunkt för ekologiska värden. I de granskade planeringsdokumenten lyfts exempelvis dagvattenhantering och säsongsvariation, vilket är viktiga ekologiska värden, men som inte kunnat kopplats till någon reglerande och upprätthållande ekosystemtjänst, vilket gjort det svårt att inkludera dessa i analysen.

En annan aspekt som begränsar det helhetsperspektiv som Thompson (2000) efterfrågar är att Neighbourwoods (Ryan & Simson 2002) inte omfattar så många olika sociala värden. I Neighbourwoods (ibid.) berörs exempelvis inte olika jämställdhetsaspekter. Målgruppsanpassning nämns endast ytligt och då görs enbart en distinktion mellan olika åldersgrupper och ingen hänsyn tas till exempelvis etniska grupper. Detta är problematiskt då Folkhälsomyndigheten (2025) menar att invandrare som kommer från utanför Europa har sämre tillgång till grönytor inom gångavstånd till bostaden. Detta medför att dessa grupper vistas mindre i naturen (ibid.) och gynnas därmed inte i samma utsträckning av de hälsofördelar som naturvistelser ger. Även aspekten om funktionshindrade saknas, vilket ytterligare begränsar möjligheten att analysera Framtidsskogens helhet.

7. Diskussion

I detta kapitel diskuteras hur val av ramverk, metod och material påverkat resultatet.

7.1 Ekosystemtjänster som ekologiskt ramverk

I det här arbetet används reglerande och upprätthållande ekosystemtjänster som ramverk för att analysera parkens ekologiska värden, baserad på Naturvårdsverkets ekosystemtjänstförteckning (2017). Detta val har påverkat analysens utfall.

För det första är utgångspunkten för ekosystemtjänster från ett homocentriskt perspektiv där naturen behandlas som ett verktyg för att uppnå olika "mänskliga mål". (Schröter et al. 2014). Detta synsätt försvårar arbetet med att skilja på sociala och ekologiska värden. Ett exempel på en ekosystemtjänst som angränsar till de sociala värdena, och även estetiska, är "visuell avskärmning", som innebär att växtlighet skymmer sikten mot oattraktiva vyer (Naturvårdsverket 2017). Detta har gjort att det ibland varit svårt att göra en tydlig distinktion mellan sociala och ekologiska värden. För att göra en mer rättvis analys hade det troligen varit mer lämpligt att använda ett ekocentriskt ramverk där fullt fokus ligger på ekologiska värden.

För det andra är ekosystemtjänsterna indelade i tabeller i Naturvårdsverkets ekosystemtjänstförteckning (2017) och det saknas utförliga beskrivningar av de olika tjänsterna. Det har gjort att vi behövt komplettera med andra källor, exempelvis Svenska miljöinstitutet (2014), för att underbygga vår analys kring ekosystemtjänsterna. Detta tyder på att denna ekosystemtjänstförteckning inte varit ett optimalt ramverk för arbetet.

7.2 Neighbourwoods som socialt ramverk

Det har funnits både för- och nackdelar med att utgå från Ryan & Simsons (2002) artikel om *Neighbourwoods* som socialt ramverk i detta arbete. En positiv aspekt är att artikeln tar upp tre generella sociala ämnesområden som bör beaktas vid gestaltning av urban skog. Dessa beskrivs utförligt, vilket gjort att vi inte behövt ta stöd i någon annan litteratur för att underbygga resonemanget i analysen. Dessutom möjliggjorde avgränsningen med tre kategorier att analysen kunde utföras tillräckligt djupgående och passade till arbetets tidsramar.

I analysen gjordes bedömningen att Framtidsskogens karaktärsområden är för små för att hinna upplevas till fullo enligt Ryan & Simsons (2002) rekommendationer. I gestaltungsprogrammet står det däremot att övergångarna mellan de olika

delområdena är gradvis och många arter förekommer i samtliga områden (Malmö stad 2019). Detta kan påverka hur områdenas storlek upplevs och det är inte säkert att delområdena uppfattas som så distinkt olika och skilda från varandra som gestaltungsprogrammet och målbildsplanen kan ge uppfattning av. Övergångar mellan olika områden är inget som diskuteras av Ryan & Simson (2002) men kunde ändå vara intressant att vidare undersöka.

En aspekt som hade kunnat göra analysen mer fullständig är om de designverktyg som presenteras av Ryan & Simson (2002) också använts i analysen. De tar exempelvis upp medborgardialog som ett användbart verktyg för att skapa multifunktionella lösningar i urbana skogar (ibid.), men med tanke på arbetets begränsade tidsram beslöts att denna aspekt skulle uteslutas.

7.3 Thompsons värdeteori som övergripande ramverk

Vi valde att inte analysera Framtidsskogens estetiska värden trots att dessa uttrycks i planeringsdokumenten. Exempelvis beskrivs att lignosernas utseende varit av stor betydelse vid val av arter för Framtidsskogen (Malmö stad 2019; Malmö stad 2023).

Uteslutandet av estetiska värden beror på arbetets tidsamar. Hade de estetiska värdena inkluderats hade vi kunnat använda Thompsons värdeteori fullt ut, det vill säga att vi hade kunnat bedöma ifall gestaltningen beskrivs som trivalent. Det hade dock varit tidskrävande att analysera ytterligare en aspekt, och risken är att analysen blivit mindre djupgående. Förmodligen hade ett ramverk som enbart behandlar ekologiska och sociala värden varit mer lämpligt.

7.4 Metodval

Analysen är helt baserad på våra egna tolkningar av planeringsdokumentens beskrivningar av gestaltningen. Det finns därför ett av subjektivitet i arbetet. Exempelvis har vi valt att avgränsa arbetet till att enbart innefatta ett urval av de reglerande och upprätthållande ekosystemtjänsterna som vi har ansett vara relevanta för Framtidsskogen. Detta är baserat på vår tolkning av gestaltningen och det är möjligt att någon annan hade valt att analysera andra ekosystemtjänster, vilket hade kunnat leda till ett annat resultat.

Ett platsbesök hade kunnat ge en mer nyanserad bild av gestaltningen, eftersom vi då hade kunnat jämföra planeringsdokumentens textbeskrivningar med den faktiska platsen. Det är möjligt att vissa värden i gestaltningen endast framgår av att vistas på platsen, samtidigt som andra värden som vi tillskrivit parken kanske inte framgår av ett besök.

Att vi enbart utgått från hur planeringsdokumenten beskriver gestaltningen har alltså påverkat resultatet. Hyllievångsparken är ett stort projekt där många olika aktörer samarbetat är det sannolikt att vissa aspekter av gestaltningen inte finns med i de dokument som vi tagit del av. Till exempel uttrycker dokumenten främst vilka värden parken avser skapa över tid, vilket gör att analysen huvudsakligen belyser gestaltningens långsiktiga mål snarare än hur den fungerar i ett tidigt skede.

Förutom platsbesök hade intervjuer med de inblandade aktörerna gett oss en djupare inblick i vilka värden som styr arbetet med gestaltningen synliggöra argument som planeringsdokumenten inte framställer.

7.5 Materialval

Vi har enbart analyserat Framtidsskogen, som är en del av Hyllievångsparken, vilket medför att det finns värden i gestaltningens helhet som fallit utanför analysen. Det beskrivs i planeringsdokumenten att parkens olika delar ska fylla olika funktioner, där sociala värden fått ta större plats i vissa delar och ekologiska värden större plats i andra. Enligt Eva Delshammar² har de arbetat mycket med att integrera ekologiska och sociala värden i gestaltningen, men påpekar att alla värden inte varit fokus i just Framtidsskogen. Detta är något som även vi anser speglas i planeringsdokumenten. Det är alltså möjligt att Hyllievångsparken som helhet kan ses som en välbalanserad trivalent design, medan Framtidsskogen som delområde kan ha tillkortakommanden när den analyseras separat.

Det är svårt att undersöka platsens tidigare ekologiska värden eftersom det saknas både miljökonsekvensbeskrivning naturvärdesinventering för området. Enligt Eva Delshammar³ ansågs en sådan undersökning inte vara nödvändig eftersom det tidigare var åkermark där Hyllievångsparken anlagts. Därför kan vi inte utvärdera hur de ekologiska värdena förändras i och med exploateringen.

De två dokument som vi undersökt visar parkens målbild, men det är inte säkert att det motsvarar hur parken blir när den är färdigställd. Planeringsdokumenten beskriver vilka önskade kvaliteter de planerande aktörerna vill att parken ska ha, men hur mycket av målbilden som kan realiseras begränsas av exempelvis budget och långsiktig förvaltning.

² Eva Delshammar, delprojektledare, Malmö stad, mejlkontakt 2026-02-06

³ Eva Delshammar, delprojektledare, Malmö stad, mejlkontakt 2026-02-10

8. Resultat och slutsats

I det här avsnittet presenteras analysens resultat kring vilka ekologiska och sociala värden som uttrycks i gestaltningsprogrammet (2019) och målbildsplanen (2023). I gestaltningsprogrammet (2019) beskrivs främst parkens övergripande ekologiska och sociala värden i textbeskrivningar, medan målbildsplanen (2023) uttrycker mer detaljerade beskrivningar gällande vegetationens struktur, artsammansättning och utveckling över tid. I målbildsplanen (ibid.) ligger fokus främst på att beskriva vegetationens målbild 30 år efter plantering, huvudsakligen genom att detta illustreras i sektioner, vilket gör att de ekologiska värdena blir mer framträdande i detta dokument.

Resultatet belyser även hur tidsperspektivet beaktats och hur olika värden samspelar i planeringsdokumenten. Avslutningsvis sammanfattas resultatet i arbetets slutsatser och förslag på framtida forskningsfrågor lyfts.

8.1 Ekologiska värden

I gestaltningsprogrammet (2019) och målbildsplanen (2023) framställs flera ekologiska värden som går att koppla till reglerande och upprätthållande ekosystemtjänster. Vindskydd är en av de funktioner som vegetationen förväntas bidra till vilket omnämns i gestaltningsprogrammet. Att döma av sektionerna i målbildsplanen kan vegetationen även bidra till ekosystemtjänsten visuell avskärmning, även om detta inte uttrycks skriftligt i något av planeringsdokumenten.

Ett annat mål för Hyllievångsparken som uttrycks i gestaltningsprogrammet är att parken ska bidra till temperaturreglering. Exakt hur detta mål ska uppnås beskrivs inte men att döma av snitten i målbildsplanen kommer Framtidsskogen kunna erbjuda kylning genom trädens evapotranspiration och skuggning vid år 30. Vid denna tidpunkt kommer parken även kunna bidra till luftfuktighetsreglering vilket inte lyfts fram i planeringsdokumenten. Visuellt avskärmning, stormskydd, luftfuktighetsreglering och temperaturreglering är alla ekosystemtjänster som kommer utvecklas successivt tillsammans med vegetationens utveckling.

I beskrivningen av ängsyrtorna framställs det tydligt hur dessa kommer bidra till ekosystemtjänsten pollinering. Även tidsperspektivet framställs och eftersom ängsväxterna etablerar sig snabbare än lignoser kan ängsyrtorna bidra med tidiga värden. I målbildsplanen tas även hänsyn till ängsyrtornas utveckling på sikt.

Enligt gestaltningsprogrammet ska risgården skapas av överblivet material från beskärning vilket gör att materialet kan förmultna på plats. Det beskrivs även att risgårderna kan bidra med att skapa mikroklimat och vindskydd. Det är däremot oklart när ekosystemtjänsten nedbrytning/fixering och dess effekt på markens kvalitet kommer kunna erhållas eftersom olika tidpunkter nämns i dokumentet.

Det är troligt att ekosystemtjänsten kan erhållas tidigast efter de första gallringsinsatserna.

8.2 Sociala värden

Hyllievångsparkens centrala placering i Hyllie lyfts fram i gestaltungsprogrammet som en viktig aspekt som bidrar till parkens tillgänglighet. Det finns bra förutsättningar för att Framtidsskogen ska besökas regelbundet men samtidigt framgår det i gestaltungsprogrammet att störst hänsyn tagits till hur parken kan skapa framtida värden och mindre vikt läggs vid värden som kan skapas i nutid.

Framtidsskogens storlek och form omnämns inte i något av planeringsdokumenten. Efter granskning av planritningar bedöms däremot att skogsbeståndet är för litet för att attrahera samtliga åldersgrupper och att en mer samlad form på skogsbeståndet hade ökad skogens attraktionsvärde. Skogens struktur omnämns i båda dokumenten, framförallt i samband med trygghetsaspekter som ska skapas genom att hålla vegetationen i ögonhöjd genomskiktlig. Av illustrationerna av Framtidsskogens skiktning kan det tolkas att skogen även kommer skapa rumslighet, men detta först vid år 15 och fram tills dess kommer Framtidsskogen ha små rekreativvärden. En varierad artsammansättning tas upp i båda planeringsdokumenten som ett sätt att skapa upplevelsevärden. Liksom för många andra av värdena framgår det inte i dokumenten hur artsammansättningen kan bidra tidigt i successionen utan redovisas enbart för 30 år efter plantering.

8.3 Samspel och målkonflikter

Flera exempel på samspel mellan ekologiska och sociala värden kunde identifieras i planeringsdokumenten. För det första beskrivs att den flerskiktade och täta vegetationen förväntas bidra både till ekosystemtjänsten stormskydd och rumslighet. För det andra beskrivs en balans mellan ekosystemtjänsten nedbrytning av organiskt material och tillgänglighetsaspekten, där vår tolkning är att intentionen i dokumenten är att låta grenar och annat restmaterial förmultna på platsen, men att sådant material ska rensas bort från gångvägar. För det tredje fann vi att det finns en intention att balansera den vilda karaktären som är gynnsamt för ekologiska värden, med människors preferens för städade miljöer genom att rumsligt separera värdena.

En målkonflikt kunde även identifieras i planeringsdokumenten, mellan att gynna ekosystemtjänsten pollinering och skapandet av upplevelsevärden. Konflikten uppstår i valet av växter i artsammansättningen, där icke inhemska arter bidrar till upplevelsevärden men inte gynnar pollinatörer.

8.4 Slutsats

Sammanfattningsvis visar analysen att både ekologiska och sociala värden framställs i planeringsdokumenten, men att värdena framträder på olika sätt. Gestaltungsprogrammet framställer främst övergripande mål, för både ekologiska och sociala värden. Målbildsplanen beskriver däremot mer detaljerat vegetationens struktur och utveckling på sikt, vilket leder till ett större fokus på de ekologiska värdena. Gemensamt för dokumenten är att värdena främst relateras till framtida funktioner. I målbildsplanen kopplas det ofta till funktioner som värdena förväntas skapa 15 – 30 år efter plantering. Det finns en ambition i dokumenten att skapa tidiga värden, exempelvis i skogsbeståndet, men sedan är det otydligt vilka tidiga värden som avses att skapa.

I dokumenten finns även flera exempel på samspel mellan ekologiska och sociala värden utifrån planeringsdokumentens beskrivningar, samtidigt som en målkonflikt identifierades. Trots det visar gestaltungsprogrammet och målbildsplanen att värdena mestadels harmoniserar och gestaltningen kan, utifrån dokumenten, förstås som bivalent design enligt Thompson. Dock beskrivs främst hur värdena ser ut på lång sikt och inte utvecklingen dit.

En slutsats är att tidsperspektivet har stor betydelse för hur ekologiska och sociala värden framställs i planeringsdokumenten. Eftersom värdena utvecklas i takt med vegetationens utveckling, så är det av stor vikt att beskriva målbilden för värdena, men även utvecklingen dit. I detta fall begränsades analysen av att värdena främst framställdes utifrån sin målbild.

En annan slutsats är att det finns behov av bättre ramverk för att undersöka hur olika värden integreras i gestaltningen av urbana skogar. De ramverk som användes i studien fångade inte upp alla ekologiska och sociala värden som beskrevs i planeringsdokumenten, vilket innebar att det inte var möjligt att analysera gestaltningens helhet och till fullo undersöka hur värdena balanserades i relation till varandra.

8.5 Frågor för framtida forskning

För framtida forskning skulle det vara intressant att vidare undersöka hur sociala och ekologiska värden kan skapas tidigt i utvecklingen av urban skog, innan träden vuxit sig så stora att de bidrar med rumsliga kvaliteter. Detta är en intressant fråga eftersom det tar lång tid för skog att bildas och offentliga platser i staden behöver kunna bidra med värden tidigt efter anläggning.

En annan fråga som skulle vara relevant att undersöka är hur estetiska värden kan samspela med sociala och ekologiska värden i urban skog. Ytterligare strategier

krävs för att estetiska preferenser ska kunna förenas med ekologiska och sociala värden. En annan intressant fråga är om mänskliga preferenser för ordning kan påverkas av gestaltning.

En tredje fråga för forskning i framtiden skulle kunna vara hur tillgänglighet kan främjas i urban skog för funktionshindrade. Det är en social aspekt som främjar inkludering av fler målgrupper och som är viktig för att fler ska få ta del av de sociala värden som urbana skogar erbjuder.

Referenser

- Blomsterlandet (u.å.). *Buxbom* <https://www.blomsterlandet.se/tips-rad/vaxtinformation/tradgard/prydnadsbuskar/ovriga-prydnadsbuskar/buxbom-1/> [2026-03-06]
- Boverket (2019). Urbana träd och ekosystemtjänster. https://www.boverket.se/sv/PBL-kunskapsbanken/teman/ekosystemtjanster/praktiken/mangfald/urbana_trad/ [2026-03-20]
- Boverket (2020). *Ekosystemtjänster i den byggda miljön. Ekosystemtjänster i den byggda miljön - PBL kunskapsbanken - Boverket* [2026-02-12]
- Boverket (2021). *Reglering av lokalklimat*. <https://www.boverket.se/sv/PBL-kunskapsbanken/teman/ekosystemtjanster/verktyg/rakna/lokalklimat/> [2026-03-20]
- Boverket (2023a). *Ekosystemtjänster. Ekosystemtjänster - Boverket* [2026-02-12]
- Boverket (2023b). *Utmaningar i grönanläggningen*. <https://www.boverket.se/sv/PBL-kunskapsbanken/teman/gronplan/att-arbeta/utmaningar/> [2026-02-01]
- Bratman, G., Anderson, C., Berman, M., Cochran, B., de Vries, S., Flanders, J., Folke, C., Frumkin, H., Gross, J., Hartig, T., Kahn Jr, P., Kuo, M., Lawler, J., Levin, P., Lindahl, T., Meyer-Lindenberg, A., Mitchell, R., Ouyang, Z., Roe, J., Scarlett, L., Smith, J., van den Bosch, M., Wheeler, B., White, M., Zheng, H., Daily, G. (2019). Nature and mental health: An ecosystem service perspective. *Science Advances*. 5(7), <https://doi.org/10.1126/sciadv.aax0903>
- Busse Nielsen, A., Diedrich, L., Szanto, C. (2023). Introduction: Laboratories for urban futures. I. Busse Nielsen, A. (red.); Diedrich, L. (red.); Szanto, C. (red.) *Woods go urban: landscape laboratories in Scandinavia*. Blauwdruk Publishers.
- Common International Classification of Ecosystem Services, CICES (2023). *Common International Classification of Ecosystem Services - (CICES) V5.2 - Guidance on the Application of the Revised Structure*. [CICES-V5.2_Guidance_final_-_29042025.pdf](https://www.cices.eu/CICES-V5.2_Guidance_final_-_29042025.pdf) [2026-02-16]
- Dunnett, N. (2004). The dynamic nature of plant communities - pattern and process in designed plant communities. I: Dunnett, N. & Hitchmough, J. (red.) *The Dynamic Landscape*. Spon Press. 97-114.
- Folkhälsomyndigheten (2025). *Tillgång till vistelse i grönområden – Resultat från Miljöhälsoenkäten 2023*. (Artikelnummer 24082). Folkhälsomyndigheten. <https://www.folkhalsomyndigheten.se/publikationer-och-material/publikationsarkiv/t/tillgang-till-vistelse-i-gronomraden/?pub=140087>
- Forest Information System for Europe (u.å.). *Urban forestry - multi-functional greening in the city*. <https://forest.eea.europa.eu/resources/research-corner/research-highlights/urban-forestry-multi-functional-greening-in-the-city> [2026-02-01]
- Forest Information System for Europe (2025). *Forest biodiversity*. <https://forest.eea.europa.eu/topics/nature-biodiversity-and-ecosystems/biodiversity> [2026-02-24]

- FN-förbundet (u.å.). *Globala målen för hållbar utveckling*. <https://fn.se/globala-malen-for-hallbar-utveckling/> [2026-01-27]
- IVL Svenska Miljöinstitutet (2014). *Ekosystemtjänster i svenska skogar*. (IVL Rapport B2190). IVL Svenska Miljöinstitutet. <https://www.diva-portal.org/smash/get/diva2:1551968/FULLTEXT01.pdf> [2026-02-24]
- Jansson, M., Fors, H., Lindgren, T., Wiström, B. (2013). Perceived personal safety in relation to urban woodland vegetation – A review. *Urban Forestry & Urban Greening*. Vol 12, 127-262. <https://doi.org/10.1016/j.ufug.2013.01.005>
- Kaplan, R. & Kaplan, S. (1989). *The experience of nature: a psychological perspective*. Cambridge University Press.
- Konijnendijk, C.C. (2008). *The forest and the city: the cultural landscape of urban woodland*. New York: Springer.
- Lantmäteriet (2026). Min karta (mätverktyg). [online]. <https://minkarta.lantmateriet.se/> [2026-02-25]
- Malmö stad (2019). *Hyllies största park - gestaltungsprogram*. Malmö stad. [internt material]
- Malmö stad (2023). *Målbildsplan*. Malmö stad. [internt material]
- Malmö stad (u.å.). *Hyllievångsparken*. <https://malmo.se/Stadsutveckling/Det-har-ar-pa-gang-i-Malmo/Hyllievangsparken.html> [2026-02-16]
- Millennium Ecosystem Assessment, MA (2005). *Ecosystems and human well-being: Synthesis* https://www.researchgate.net/publication/297563785_Millennium_Ecosystem_Assessment_Ecosystems_and_human_well-being_synthesis/link/57f7fb2408ae886b89836435/download?tp=eyJjb250ZXh0Ijp7InBhZ2UiOiJwdWJsaWNhdGlvbiIsInByZXZpb3VzUGFnZSI6bnVsbH19
- Nassauer, J. (1995). Messy ecosystems, orderly frames. *Landscape Journal*. Vol. 14 (2), 161–170.
- Naturskyddsföreningen (2024). *Vad är ekosystemtjänster? Vad är ekosystemtjänster? - Naturskyddsföreningen* [2026-02-12]
- Naturvårdsverket (2017). *Ekosystemtjänstförteckning med inventering av dataunderlag: för kartläggning av ekosystemtjänster och grön infrastruktur (6797)*. Naturvårdsverket. [Ekosystemtjänstförteckning med inventering av dataunderlag](#)
- Naturvårdsverket (2020). *Landskapsplanering för att främja biologisk mångfald och ett varierat skogsbruk*. [Faktablad] Naturvårdsverket. Landskapsplanering för att främja biologisk mångfald och ett varierat skogsbruk – faktablad
- Naturvårdsverket (2023a). *Tillgång till natur för friluftsliv*. [Tillgång till natur för friluftsliv](#) [2026-02-17]
- Naturvårdsverket (2023b). *Vilda pollinatörer*. [Vägledning] Naturvårdsverket. <https://www.naturvardsverket.se/4922da/contentassets/aec6f84edca411a8756209039e8b6b8/vagledning-vilda-pollinatorer-atgarder-och-skotselmetoder.pdf> [2026-02-24]

- Naturvårdsverket (u.å.). *Så hänger biologisk mångfald och klimatet ihop*. Så hänger biologisk mångfald och klimatet ihop [2026-02-13]
- Plot Studio (u.å.). *Hyllievångsparken*. <https://www.plotstudio.se/plot-studio-projekt/hyllievangsparken> [2026-02-11]
- Robinson, N. (2016). *The planting design handbook*. 3 uppl. Routledge.
- Simson, A. (u.å.). *NeighbourWoods - The benefits of a Design-led Approach to Encouraging and Facilitating Public Access to Peri-urban Woodlands*. (PDF) NeighbourWoods - The Benefits of a Design-led Approach to Encouraging and Facilitating Public Access to Peri-urban Woodlands
- Schröter, M., van der Zanden, E. H., van Oudenhoven A., Remme, R. P., Serna-Chavez, H. M., de Groot, R. S., Opdam, P. (2014). Ecosystem Services as a Contested Concept: A Synthesis of Critique and Counter-Arguments. *Conservation Letters*. 7 (6), 514 – 523. <https://conbio.onlinelibrary.wiley.com/doi/epdf/10.1111/conl.12091>
- Sjöman, J. D & Sjöman, H. (2015). Träd i gestaltning - samspel med staden som ekosystem. I: Sjöman, H. & Slagstedt, J. (red.) *Träd i urbana landskap*. Studentlitteratur. 421–501.
- Skogen (u.å.). *Skogens sociala värden*. <https://www.skogen.se/skogssverige/skogens-sociala-varden/> [2026-02-17]
- Skogskunskap (2024). *Tätortsnära skog är extra viktig*. <https://www.skogskunskap.se/hansyn/sociala-varden/olika-skogar-har-olika-varden/tatortsnara-skog-ar-extra-viktig>. [2026-02-02]
- Skogsstyrelsen (2015). *De sociala värden som skapas av människors upplevelser av skogen*. [Video] <https://www.skogsstyrelsen.se/aga-skog/skogens-sociala-varden/Vart-arbete-med-skogens-sociala-varden/> [2026-02-16]
- Skogsstyrelsen (u.å.). *Skogens sociala värden*. <https://www.skogsstyrelsen.se/aga-skog/skogens-sociala-varden/> [2026-02-13]
- Skogsstyrelsen (2025a). *Skog och hälsa*. <https://www.skogsstyrelsen.se/aga-skog/skogens-sociala-varden/skog-och-halsa> [2026-02-18]
- Skogsstyrelsen (2025b). *Vårt arbete med skogens sociala värden*. <https://www.skogsstyrelsen.se/aga-skog/skogens-sociala-varden/Vart-arbete-med-skogens-sociala-varden>. [2026-02-13]
- Skogsstyrelsen (2025c). *Vardagsnära skog är bra för folkhälsan*. <https://www.skogsstyrelsen.se/aga-skog/skogens-sociala-varden/vardagsnara-skog-ar-bra-for-folkhalsan/> [2026-03-06]
- SMHI (u.å.). *Skånes klimat*. <https://www.smhi.se/kunskapsbanken/klimat/klimatet-i-sveriges-landskap/skanes-klimat> [2026-02-24]
- STAD (2021). *Framtidens park är aldrig färdig*. STAD, 24 november. (35), 50–53. Tillgänglig vid: <https://www.plotstudio.se/plot-studio-nyheter/framtidens-park-tidskriften-stad> [2026-02-20]
- Stångby Plantskola (u.å.). *Prunus x yeodensis*. <https://stangby.nu/sortiment/prunus-x-yedoensis/> [2026-03-06]

- Sveriges Arkitekter (u.å.). *Hyllievångsparken*.
<https://www.arkitekt.se/landskapsarkitektur/hyllievangsparken/> [2026-02-23]
- Sveriges Lantbruksuniversitet (2025a). *Därför är urbana skogar viktiga*.
<https://www.slu.se/om-slu/organisation/framtidsplattformar/slu-urban-futures/scapes-tematiska-fokusomraden/urban-forestscapes/darfor-ar-urbana-skogar-viktiga/> [2026-02-02]
- Sveriges Lantbruksuniversitet (2025b). *Skogens sociala värden - utvecklas genom interpretation*. <https://www.slu.se/om-slu/organisation/framtidsplattformar/slu-urban-futures/scapes-tematiska-fokusomraden/urban-forestscapes/darfor-ar-urbana-skogar-viktiga/> [2026-02-13]
- Ryan & Simson (2002). Neighbourwoods: Identifying Good Practice in the Design of Urban Woodlands. *Arboricultural Journal*. 26 (309-322).
<https://doi.org/10.1080/03071375.2002.9747347>
- Thompson, I. (2000). Sources of Values in the Environmental Design Professions: The case of Landscape Architecture. *Ethics, Place & Environment*. 3(2), 203–219.
<https://doi.org/10.1080/713665888>
- Umeå universitet (2014). *Tätortsnära skog - urban livskvalité*.
<https://www.umu.se/nyheter/tatortsnara-skog--urban-livskvalite> [2026-02-17]

Bilaga 1: AI-genererat innehåll

Utdrag från interaktioner med Microsoft Copilot.

AI-utskrift 1: För egen förståelse av uppsatsmall

jag förstår inte vad som menas med text efter blankrad

I akademiska texter betyder "**text efter blankrad**" helt enkelt *text som kommer efter en tom rad*. Det handlar alltså om **styckeindelning**.

Vad som menas

En *blankrad* = en helt tom rad mellan två textstycken.

När någon skriver "text efter blankrad" syftar de på:

- texten som kommer i **nästa stycke**,
- alltså **efter att du tryckt Enter två gånger** och skapat en tom rad.

Varför det nämns

Det brukar dyka upp i instruktioner som:

- "Sätt referensen efter blankrad"
- "Fortsätt resonemanget i text efter blankrad"
- "Placera figuren efter blankrad"

I praktiken betyder det bara att något ska stå i **ett nytt stycke**, inte direkt efter sista meningen i samma stycke.

Exempel

Så här:

Code ^

Copy

Detta är första stycket. Här avslutas ett resonemang.

Detta är text efter blankrad – alltså ett nytt stycke.

Vill du att jag kollar hur du har gjort styckeindelningen i din text och ser om något behöver justeras?

AI-utskrift 2: För egen förståelse av referenshantering

hur gör man med en källa om den har 16 medförfattare? ska jag skriva allas namn i referenslistan

Du behöver inte skriva ut alla 16 författare i den löpande texten, men i **referenslistan beror det på vilken referensstil du använder**. Här är det tydligt och enkelt förklarat:

APA 7 (vanligast på SLU och många svenska universitet)

🌟 Ja, du ska skriva ut **alla författare i referenslistan – upp till 20 stycken**.

- APA 7 säger: lista **upp till 20 författare** innan du använder *et al.*
- Har artikeln **21 eller fler**, skriver du de första 19 + sista författaren, och hoppar över resten med ett "...".

Exempel (16 författare):

Alla 16 ska stå med i referenslistan.

I löpande text:

Du skriver **Thompson et al. (2000)** eller **(Thompson et al., 2000)**

→ Här spelar det ingen roll hur många författare artikeln har.

Harvard (vanlig i Sverige, men varierar mellan institutioner)

Här finns två varianter beroende på vilken guide man följer:

Vanlig svensk Harvard:

- **Referenslista:** skriv ut **alla författare**
- **Löpande text:** Första författare + *et al.*

Vissa Harvard-varianter:

- Begränsar listan till **upp till 3 författare**, sedan *et al.*
→ Men SLU brukar följa den svenska varianten: **alla författare i listan**.

Publicering och arkivering

Godkända självständiga arbeten (examensarbeten) vid SLU kan publiceras elektroniskt. Som student äger du upphovsrätten till ditt arbete och behöver i sådana fall godkänna publiceringen. I samband med att du godkänner publicering kommer SLU även att behandla dina personuppgifter (namn) för att göra arbetet sökbart på internet. Du kan närsomhelst återkalla ditt godkännande genom att kontakta biblioteket.

Även om du väljer att inte publicera arbetet eller återkallar ditt godkännande så kommer det arkiveras digitalt enligt arkivlagstiftningen.

Du hittar länkar till SLU:s publiceringsavtal och SLU:s behandling av personuppgifter och dina rättigheter på den här sidan:

- <https://libanswers.slu.se/sv/faq/228316>

JA, jag, Elise Vougt har läst och godkänner avtalet för publicering samt den personuppgiftsbehandling som sker i samband med detta

JA, jag, Maja Andreasen har läst och godkänner avtalet för publicering samt den personuppgiftsbehandling som sker i samband med detta

NEJ, jag/vi ger inte min/vår tillåtelse till att publicera fulltexten av föreliggande arbete. Arbetet laddas dock upp för arkivering och metadata och sammanfattning blir synliga och sökbara.